

Ujabb oroszországi musz névsor

Külföldről keresik hozzátartozóikat

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 2. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 JANUÁR 9.
5707 TÉVÉSZ 17.

Ököllet is, – ha kell...

A bázeli Cionista Kongresszus tanulságait legutóbbi vezércikkünkben levontuk. Amde úgy érezzük, hogy egyoldalú, sőt hiányos volna állásfoglalásunk, ha megállapításainkat az egész zsidó vonalon csak a kongresszuson történetekhez, illetve az ott elhangzottakhoz fűznénk. Mert vannak idehaza is olyan jelenségek és történetek, amelyeknek komoly figyelmet kell szentelnünk. Ezen a téren is le kell vonnunk azokat a konzekvenciákat, amik a magyarországi zsidóság mai életének belső és külső jelenségeivel kapcsolatosak.

Kezdjük talán az örvendetes jelenségekkel. Ezeknek egyike az, hogy vidéken sorra megalakulnak a kis létszámú hitközségek is, mert a deportálásból hazatért kevesek és a munkaszolgálatból visszatért néhányak is belátják, hogy bár feledni a múltat nem lehet s bár a fájdalom érzését magukból kivetni nem tudják, hogy üresek és néptelenek a családi fészkek, hogy kedveseik vissza nem tértek, hogy házuk táját kirabolták, — mégis vissza

kell térniök a mindennapi életbe, újra otthont és családot kell alapítaniok és érzik és tudják, hogy ehhez az út csakis a zsidó hitélet megújításán keresztül vezethet.

A másik örvendetes jelenség, amit a legutóbbi ünnep kapcsán láttunk és tapasztaltunk. Az Uj Élet részletesen beszámolt a tömegesen megrendezett Chanuka ünnepségekről, amelyek nemcsak a fővárosban, annak minden körzetében, hanem az újjáéledő vidéki zsidó hitközségekben is lezajlottak. Ez a tény, kell hogy örömmel töltsön el minden zsidó lelket, aki megérti az idő parancsoló szavát és a zsidó lét és a zsidó jövő lehetőségét csakis a zsidóság pozitív irányban való haladásában látja, aki tudja és érzi, hogy fennmaradásunk, megerősödésünk egyetlen lehetősége, ha szakítunk a múlt közbűbös, vagy éppen egyenesen tagadó szellemével. A magára eszmélt és a magára talált zsidóság a Menorah gyertyáinak kigyulladó fényeinek hitet és tanúságot tett arról, hogy megértette és átértékelte a múlt

hagyományaiból kicsendülő azt a tanulságot, amelyet a gyertyák ünnepe és a makkabeusoknak a múlt messzeségéből is feléje áradó szelleme számukra jelent. Erre a makkabeusi szellemre s az abból fakadó érzésekre van szüksége ma a zsidóságnak, ha élni óhajt és ha azt akarja, hogy a tegnap borzalmi és szenvedései soha többé meg ne ismétlődjenek.

De ha tárgyilagosak akarunk lenni, akkor sajnos, azt is meg kell állapítanunk, hogy a zsidóságban még ma is vannak olyanok, — ha kevesen is —, akik nem tanulnak és nem okultak, akik nem látják, vagy nem akarják látni, hogy a háttérben még mindig gonosz erők bujkálnak, a reakció sötét alakjai, akik alól a demokrácia kirugta azt az alapzatot, amelyen évtizedeken át megvettük a lábukat s akik nem akarnak megnyugodni abban a döntésben, mely őket hatalmi pozícióikból elsodorta. Akik ma is, mint a múltban, az antiszemitizmus fegyverével akarják megbolygatni a rendet, hogy azután a zsidó

ság elleni szellemi és testi támadás kapuján át tegyenek kísérletet a demokrácia várának megvételeire. Hogy ez ma semmiesetre sem sikerülhet nekik, őket gonosz terveik kiagyaltában s itt-ott leplezett akcióik előkészítésében nem akadályozza. Ezért kell a mi sorainkban rendet tartanunk és egységet tanúsítanunk, hogy minden esetleges kísérlet a mi harci vonalunkon megtörjön. Soha többé meg nem ismétlődhetik a múlt, hogy áldozati bárányok félénk gyávaságával várjuk a taglót, amely félénk sujt. Fegyvereink nincsenek, de úgy érezzük, hogy egységünkben és az ebből fakadó erő tudatában — ha kell — pusztá ököllet is vissza tudunk verni és vissza fogunk verni minden nyílt, vagy alattomos támadást. Erre kötelez bennünket nemcsak az önvédelem joga, hanem az az elszántságunk is, hogy ezzel végeredményben a demokráciát is védelmezzük amelynek rendíthetetlen híve és ha kell, harcos katonái akarunk lenni.

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Hedenquist csalódik

Irtta: Szilágyi Géza

Sok svéd nagyság nevét ismerem és hódolattal tartom számon. Kifünő svéd költők, regényírók, zenészek, énekesek, színészek, képzőművészek, bölcselek és természet-tudósok elévülhetetlen munkássága hajtát terdet-fejet velem, aki esakis a szellem tekintélyét, ezt az egyedül megokolható tekintélyt vagyok hajlandó elismerni, sokszor azt is csak kételkedő fenntartásokkal. A nagy svéd hadverők hangos neve csupán dobhártyámat paskolja, szívenig, agyamig nem hat el. Nekem az oly hősök kel-
lenek, akik legalább milliméternyivel, ez is sok, előbbre és ezzel följebb vitték az ember nevét viselő dicső és aljas emléksálatot. (Mint magyar zsidó természetesen csak forró halától gyorsabban dobogó szívvel emlékeztem meg a pazarlóan jószágos egész svéd népről.)

Göte Hedenquist-ről most hallottam először. Jeles svéd egyházi férfiú, így méltatják egyes magyar lapok. Meg is okolják kiválóságát: Bécsben a svéd zsidó misszió vezetője volt 1936-tól 1940-ig. Bevalom, eddig nem tudtam. A bécsi svéd zsidómisszió nem volt diplomáciai testület, amilyennek címről ítélve netalán hihetnők, a svéd zsidómisszió, ha világos magyarsággal fordítjuk le ezt a szépen szóló, de esetleg megtévesztő címet vagy céget, zsidóknak térítését jelenti keresztény vallásra, még pontosabban szólva, svéd intézményről lévén szó, evangélikus-luteránus vallásra való térítést. Göte Hedenquist, a jeles svéd egyházi férfiú tehát hittérítő, aki öt évig folytatta ezt a mesterséget a bécsi pogány zsidók körében. Nem restellem, őszintén bevallom, hogy a térítő nevét eddig nem ismertem. (Nem is merem megigérni, memóriám már kezd szeszélyeskedni, hogy a szépen hangzó nevet hosszabb időre is megjegyzem.) Nem vagyok kíváncsi arra, hány zsidót sikerült Göte Hedenquistnek rábírnia, hagyja el őseinek hitét és népi közösségét. Inkább az a kérdés furdalja újságírói és statisztikusi kíváncsiságomat, hány zsidót mentett meg Hitlerék törös karmai közül.

Ugy látszik, a jeles egyházi férfiú nem dicsekvő ember, mert erről mélysegesen hallgatott, talán szerénység-

ből, talán azért, mert nem volt mivel dicsekednie. Azt hiszem, inkább az utóbbi okból. Nem sejtem, hány zsidót térített meg a bécsi svéd zsidómisszió, azt azonban pontosan tudom, hogy az Anschluss előtt még virágzó bécsi zsidó hitközségnek nemrég még nagyszámu tagjai közül ma már csak egy maroknyi, ugyszólván csipetnyi ember létezik a hajdani császárváros utcáin. Nem tudom a megtérítettek százalékarányát, de a megmenekülteké siralmasan kicsiny. A jeles svéd egyházi férfiú kétségtelenül okos ember, mert balsikerrel nem dicsekszik.

Programot, a jövőre szóló programot azonban adott. Budapestén átutaztában, csak utólag értesültünk ittjáról, nyilatkozott újságíróknak. Nyíltszíven és őszinteszavuan kijelentette, hogy „a zsidó misszió a háború után az egyház egyik legfontosabb munkájává lett”. Egyházon ezuttal természetesen protestáns egyház értendő, mért a katolikus egyház nevében Göte Hedenquistnek nincs módjában és jogában nyilatkoznia. A jeles svéd egyházi férfiú ezuttal nem mondott semmi újat, mert hiszen egy szintén jeles magyar protestáns egyházi férfiú, akinek neve és sulya van, néhány hónappal ezelőtt még keményebben kijelentette, hogy „már pedig az egyház sohasem mondhat le a zsidó misszióról”. A zsidóság pedig, természetes reakció ez, nem mondhat le arról, hogy ezt tagadja, ez ellen tiltakozzék és amennyire csak teheti, védekezze is. Az egyháznak, annyiszor hajtogatuk már, de nyilvánvalóan hasztalanul, az egyháznak a zsidók térítésénél fontosabb, sorrendben előbbrevaló, sürgősebb feladatai is vannak, mégpedig, ezen van a suly, saját hivei, a született és már megkeresztelt, de csak matrikula szerint keresztény, mért a kereszténység szellemét nem ismerő vagy azt tetteivel megtagadó hivei között. Az egyháznak, ha már a térítetéről le nem mond, előbb a maga névleges, de nem igazándi hiveit kellene megtéríteni vagy mondjuk visszatéríteni, magyarul szólva, előbb a saját portáján kellene söpörnie. Éppen a második világháború borzalmi és a keresztény népek jórészenek a nácizmussal

szemben való csekély vagy semilyen ellentálló képessége mellett ezeket az ugynevezett „rothad keresztényeket” — maga az egyház bélyegzi így meg őket, — kellene megszedíteni a rothadás csirától és evangéliumi kereszténységre gyógyítani, a többi közt kiirtva belőlük az antiszemitizmus rákfenéjét is. Évtizedekre szóló nagy feladat ez, annyi munkát, megdöbbentően nehéz munkát jelent, hogy ennek a szó legszorosabb értelmében „belső” misszióknak elvégzése előtt az egyház lelkiismeretes vezetői, szerencsére ilyenek is jócskán akadnak igazán nem gondolhatnak, talán nem is gondolnak másra misszióra.

De mindenki nem hajlandó ezt belátni és sokan jobb ügyhöz méltó buzgalommal folytatják zsidó missziós tevékenységüket. Maga Göte Hedenquist is beszámol arról, hogy Európában a svéd, norvég, dán, angol, francia, svájci, romániai és magyarországi zsidómisszió — tudjuk, érezzük, tapasztaljuk — állandóan tevékenykedik. Prágában, Berlinben, Bécsben és Lengyelországban ellenben szünetel a munka (nyilvánvalóan a megmunkálendő anyag hiányában). Végül a jeles svéd egyházi férfiú hevenyészett statisztikával is szolgál Budapestén tett nyilatkozatában. Megállapítja, hogy Európában a háború előtt hozzávetőleges számítás szerint 6 és fél millió zsidó élt. Ezek közül 5 milliónál többet pusztítottak el Hitlerék. Ma már az európai zsidóság létszáma alig haladja meg az egy milliót.

Azt hihetné az elfogulatlanul gondolkodó ember, hogy Hedenquist nem sokallja ezt a jóformán írmagnak Európában maradt milliót. A svéd egyházi férfiú nem is mondja, hogy sokallja, de mégiscsak apasztani akarja ezt a számot, még pedig azokkal a zsidókkal, akiket a különféle zsidó missziók, jobban mondva zsidótlantató missziók bizonyos képviselői a keresztény egyháznak szeretnének és akarnának megkaparintani. Hitler nyíltan üvöltötte, hogy Európában egyetlen zsidónak sem szabad megmaradnia. Ő a fizikai elpusztítással törekedett a szent cél elérésére. A zsidó missziók is végsőképpen Európa zsidótlantásán fáradoznak, persze,

sokkal előkelőbben, finomabban, civilizáltabban, nem fizikai eszközökkel, hanem ugynevezett nemes lelki és szellemi uton. Hitler azt hősözte, hogy a zsidónak nincs joga az élethez. A zsidómissziók azt fuvalazzák, hogy a zsidónak mindenképpen joga van az élethez, de mennél gyorsabban szűnjék meg zsidónak lenni. A tétel fogalmazása más, a módszer is más, de a vége, akárhogy forgassuk is a dolgot, bizony ugyanaz: Európában lehetőleg ne maradjon zsidó. Az eddigi hat és félmillió közül egy millió sem, amennyi minden írtás és minden térítés ellenére mégis szívesen megmaradt, de félmillió sem, lehetőleg százezer sem, sőt, nem baj, akár egyetlen egy sem.

Göte Hedenquist sokkal európaiabb ember, semhogy ezt kijelentene, de, csöppel sem titkolja, sokkal lelkesebb missziós pap, semhogy nem ezt gondolná és kellene gondolnia és nem ezt remélné és kellene remélnie. Nem esem a vigasztalóban narkotizáló öncsalás bűnébe, ha hátán megjósolom, hogy a jeles svéd egyházi férfiú reménysége előreláthatóan csaléka délibáb marad.

Azt hiszem — ebben a föltevésben semmiféle tiszteltetés nem kajánkodik — Göte Hedenquist nevét csakhamar elfelejtem. Strindberg Ágostonét nem, Tegnér Ezsáját sem, Lagerlöf Zelmát sem, hogy írófejedelmekkel sorjázassak el, de a minden poklokon keresztül menőbőrtő misztika vad megszállottjának, Swedenborgnak nevét sem, az agysebész Olfvermanét sem, mégkevésbé a maga egyetlen életét sokezer zsidó életének megmentéséért hősi elszántsággal és nem hiába felégető Wallenberg Raoulét sem. Nem felejttem el, mert el nem felejtettem őket, de a bizonyára máskülönben nagyon érdemes Hedenquistnének — ezer bocsánat! — nem juthat legkisebb jutka sem emlékezetemben.

Feltesse és Marika leánya keresi

Klein Bélát

szül. 1912, Bodroghalom, Zemplén m., akit 1942 július 11-én a magyar 27-es százzal vittek ki Oroszországba. Tábori száma 20256. Értetést kér felesége, Kővári Klein Béláné, Kézai-n. 31., IV. 1.

Erecből jött fiatal nő

perfekt nyelvtudással érkezt a babil. SPIEGEL, Wesseleny-utca 16. III. emelet 20.

ÜZENET

Sokat csilingel mostanában a szerkesztőségi telefon és panaszos leveleket hoz a posta. Nehezményezik, hogy miért nem veszünk át némely közleményt, amely a napisajtó hasábjain lát napvilágot. Kifogadják, hogy cáfolatokat sem közlünk. Panaszolják azt is, hogy nem adunk írásmagyarázatot olyan hangzatos közlemények megjelenése esetén, amikor minden józan ember megérzi, mennyi belőlük az egyszerű híradás és hol kezdődik a felelőtlen propaganda.

Mi természetesnek találjuk, hogy a sajtószabadság védelme alatt mindenki arról ír, amire mások figyelmét kívánja felhívni. Ez nem is baj mindaddig, míg termékenyítő gondolatok látnak napvilágot és amíg ezek a hírek — igazak is. Mi történik azonban, amikor a demokrácia élető napugara nemcsak a hasznos növényt csalja ki a talajból, de nyomában mindenféle gíz-gáz is burjánzik fel, vagy pláne bolondgomba? Ilyenkor már ember legyen, aki válogatni tud. Nem mindig könnyű az izes bogyt a beféléktől megkülönböztetni és a zsenge palántánál, a mezők lilomát, utszéli szemárkórtól.

A szerkesztő postájában beérkező levelek mostanában sokat foglalkoznak titokzatos tengerentuli és véletlenül mindig egy bizonyos címre érkező táviratokkal. Ezek olyan szépek, hogy egyenesen a Nírvána boldog korszakát idézik. Ujabb tengerentuli Joint-dollármilliókról szólnak. Az éhes embereknek mindenféle jókat ígérnek, mai szerény egytál-ételes ebédjük helyett. A nagy propagandafőnök legnagyobb merőkanálával mindenkinél Ujházy-tyuklevest akar osztogatni. Ez csak előétel lesz. Utána következik a kilátásba helyezett tengerentuli örökbecfogadó pezsgője és a szeretetessomag. Miért is ne? Ha propaganda, legyen alapos, s ha ígértet, legyen kiadós. Lehetne ugyanannyi fáradtsággal kevesebbet ígérni, de ez lelkiismeret

kérdése volna. Nem kisérné annyi taps és belépési nyilatkozat.

Bevalljuk, hogy mikor oly sokat csilingelt a telefon és kérdések özönét hozta a posta, lehetett volna néven nevezni a gyermekeket. Talán egy kicsiny nyomtatott blanketta is csillapíthatta volna társadalmunk háborgását. Egyszerű szöveggel: „sokat ígér a messziről jött sürgöny, de nem kell mindent elhinni, messziről jött embernek!” Lehet, hogy társadalmunk túlfűtött fantáziája ettől kissé megnyugodott volna. Segítségre jött azonban az igen tiszteletreméltó Joint-nagybácsi. *Értesült a hangzatos ígéretekéről — és sietett cáfolni.* Sajtószabadság lévén, cáfolata meg is jelent a napilapok hasábjain. Megtakarítottuk a portót. Mélyen tisztelt olvasóink elégedjenek meg „illetékes hely” válaszával. A pozitív zsidó gondolkodású közönség amugyis tudta, mások pedig most a cáfolatból látják, hogy milyen lelkiismeretlen blöff ez a sok ígért. Kiderült, hogy óriási küzdelem árán a Magyarországnak szánt Joint-dotáció ideiglenesen nem kevesebb, mint a multban volt, de a közleményekkel beigért többlet, csak olyan frázis maradt és hordóról hirdetett demagógia, mint az a sok merész kijelentés, amelyek egy bizonyos oldalról oly rendszeresen hangzanak el. A sok felröppent „kékmadar” mind csak egyszerű kacsa volt. Láthatja mindenki, hogy milyen ígéretek és fogadkozások születnek mesterkéltén álmagyarodó, tulipánszürös, rézfokospergető körökben. A kifejlődés is stílusos: „eloszlott mint a buborék, s maradt, mi volt, — a pusztia lég...”

Higyjék el igen tisztelt olvasóink, hogy nem szívesen írunk erről a kérdésről, de ez az igazság. A sokat csalódott hazai zsidóság majd csak kiválogatja buzájából a konkolyt s magukra maradnak a kutmérgezők és konkolyhíntők. Ki fog derülni, hogy a demokrácia szabadságot hozott, de nem szabadosságot!

Isten vele, tábornok ur!

Írta: Sós Endre

I.

Január elsején megvált az angol hadsereg kötelékéből Morgan tábornok, a második világháború egyik jelentős angol generálisa és az UNRRA egyik volt európai vezetője.

Miért távozott az angol tisztikarból? Miért ment aránylag fiatalon nyugdíjba?

Nem önként távozott! Nem saját jószántából ment nyugdíjba!

A Reuter Iroda munkatársának, aki távozásának okai iránt érdeklődött, mindössze ennyit mondott:

— Valóban megválok az angol hadsereg kötelékéből, de távozásom nem saját kérésemre történik.

II.

Morgan tábornokot tehát — mint mondani szokás — „menesztették”. Tekintet nélkül harcéri érdemeire, kitűnő régebbi minősítésére és az UNRRA körül kifejtett érdemes munkájára.

Elismerték, hogy jó katona volt a harcmezőn és jó katona volt békében, de...

III.

Ez a „de” nagy figyelmet érdemel!

Ez a „de” azt jelenti, hogy — mindent elismerték Morgan tábornokról legfelsőbb helyen, de úgy találták, hogy mégsem maradhat az angol tábornoki karban olyasvalaki, aki néhány antiszemita kijelentést tett.

IV.

Morgan tábornok felév előtti afférje, ami most távozásra kényszerítette, nem is az angol zsidókkal volt kapcsolatos.

Morgan generális, akinek csapataiban zsidó katonák is küzdöttek Európa felszabadításáért és a fasiszta barbárság ellen, nem az angol zsidókat bántotta meg, hanem a zsidóságnak egy olyan részét, amely mindeddig szabad préda volt a lebecsülők, gunyolók és szitkozódók számára.

De az angol kormány és hadvezetőség, mint látható, szakított a régi rendszerrel és nem tűrte azt sem, hogy egy angol generális a lengyel zsidókat szidalmazza. Pedig lehetett volna „enyhítő körülményeket” is felhozni Morgan tábornok mellett, aki voltaképp azért szidta a lengyel zsidókat, mert azok túlságosan nagy számban lepték el a németországi brit zónát...

V.

Az angol kormány és hadvezetőség azonban nem talált, mert nem akart találni „enyhítő körülményeket”.

Az angol kormány és hadvezetőség — az angol és amerikai közvélemény túlnyomó többségének tetszésétől kísértve — már régebben „elejtette” és szabadságra küldte Morgan tábornokot. A most bekövetkezett nyugdíjazás csupán egy folyamat utolsó része volt.

Londonban megvédtek a lengyel zsidókat egy érdemes angol generális néhány elhamarkodott állításával szemben, mert Londonban emlékeztek arra, hogy ezek a kurtán „sibereknek” bélyegzett lengyel zsidók milyen hősiességet vívtak a varsói gettó védelmében a német őrársbombázókkal és tankokkal szemben...

VI.

De nemcsak a lengyel zsidókat védte meg az angol kormány és hadvezetőség, amikor Morgant nyugdíjba küldte.

London megvédte Anglia tekintélyét is. Nem akarta, hogy Anglia olyan látszatba kerüljön, mintha generálisok között nyílt antiszemita lehelne.

VII.

Azoknak a magyarországi, romániai, lengyelországi és görögországi antiszemitáknak, akik — buta és lelkiismeretlen suttogásoknak felülve — az angliai antiszemiták támogatását és rokonszenvét vár-

Goldmann étterem

ORTHODOX KÖSER KITŰNO KONYHA
VIDÉKIEK TALÁLKOZÓHELYE
LAKODALMAK RENDEZÉSE

A KISVÁRDAI MANDEL BERNÁT felügyelete alatt
KAZINCZY-UTCA 57, KIRÁLY-UTCA SAROK

ják, azt üzenjük: okuljanak Morgan tábornok esetéből!

Hulljon le végre szemükről a fasizta hálgyol! Lássák meg végre, hogy — mi a valóság?!

A valóság az, hogy — mint mindenütt a világon — Angliában is vannak antiszemita. De sulyuk nincs. Hatalmuk nincs. Parlamenti képviselők sincs. Önmagukon sem tudnak segíteni, nemhogy a magyar antiszemita segítenének!... Viszont: a hivatalos Anglia és az angol közvélemény óriási többsége olyan utálattal tekint ma az antiszemitizmusra, amilyen utálattal tekintett annakidején a hitlerizmusra.

Az angol anyák nem feledték el, hogy az antiszemitizmusnak is szerepe volt abban a világháborúban, amelyben — az orosz és amerikai anyák gyermekeivel együtt — az ő fiaiknak is hősi halált kellett hajtaniuk a világ új szabadságáért!

Az angol közvélemény tisztában van azzal, hogy Hitler az antiszemitizmus mérgé nélkül nem tudta volna ideológiai meggyőződni a német nép jelentős részét, amely az utóbbi években elindult a világ felmentésére!

(Meg kell jegyeznünk, hogy Angliát „zsidóellenes” palesztinai magatartásában nem antiszemitizmus, hanem világpolitikai érdeke vezérli.)

VIII.

A magyarországi antiszemitaoknak nem szabad homokba dugni a fejüket a Morgan-eset következményei előtt!

Morgan generális felé pedig nincs több szavunk, csak anyyi: *Isten vele, tábornok ur!*

**Kivándorlók
figyelmébe!**
**Biztos megélhetést
nyújtó szakmára**

rövid idő alatt kölcsöntörvény szerinti „Debreceni vegyészeti” jogi és a kiadása.

Órát, ékszer
legelőcsöbbsen
Klein Lászlónál
Dob-utca 19

Ágytoll és pehely

nagy választékban, legjobban a legelőcsöbbsen:

GEIZLER-nél Tűzkölyök-ut 14.
(Kelet felé szemben.)

Stöckler Lajos előadása a Szocialista Cionisták Pártjának heti pártnapján

A Szocialista Cionisták Pártjának január 6-iki, hétfői összejövetelén dr. Berg József kispesti főrabbi nyitotta meg a szépszámban megjelent közönség üdvözlésével. Utána Paragó Marcel művészi csellójátékában gyönyörködött a hallgatóság.

Dr. Dénes Béla a Szocialista Cionisták Pártjának elnöke heli beszámolójában az Irgun terrorselekményeiről és azoknak káros hatásáról emlékezett meg: Kifejtette, hogy terrorselekményekkel sem a zsidókérdést, sem a Palesztinakerdést megoldani nem lehet. A zsidó népet éppen az különbözteti meg a többi népektől, hogy nem ismeri a bosszú és a gyilkolás fogalmát. Beszámolója további során hangsúlyozta, hogy soha nem szabad megfeledkezni az 1944-es esztendő borzalmairól. Kiemelte Stöckler Lajosnak, a Pesti Izr. Hitközség jelenlegi elnökének azokban az időkben végzett fáradhatatlan munkásságát.

Ezután került sor a pártnap vendégelőadójának, Stöckler Lajosnak, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája és a Pesti Izr. Hitközség elnökének előadására, aki mindvégig érdekes beszédében számolt be a magyar zsidóknak a felszabadulás utáni időktől napjainkig volt küzdelmeiről, felsorolta az elért eredményeket és megjelölte azt az utat, amelyen haladva a magyar zsidóság biztos jövőbe érhet. Előadása során megállapította, hogy a budapesti zsidóság fennmaradását a

Vörös Hadsereg gyors előrenyomulásának köszönheti, melyért soha le nem róható hálával tartozik. Továbbá megállapította, hogy a magyar zsidóság sorsa összefügg az ország sorsával, éppen ezért legnagyobb érdeke fűződik a demokrácia erősítéséhez. Ennek intenzívitása érdekében a vezetők egyetértésbe tömörítették a magyar zsidóságot. Ezzel az egységtömörítéssel egyébként elérték azt is, hogy az asszimiláció kérdésében nem lehet többé megbontani a magyar zsidóságot. De összefügg a magyar zsidóság sorsa a világ zsidóságának és Palesztinának sorsával is, tehát a magyar zsidóság bekapcsolódott a világ zsidóságának politikájába, részt kíván venni Palesztina és az önálló Zsidó Állam kiépítésének munkájában. A magyar zsidóság politikai vonalvezetésének végcélja a független állam, a teljes jogegyenlőség megvalósítása.

Dr. Dénes Béla szót ezután hozzá az előadáshoz, kiemelve, hogy a mulakkal szemben a mai vezetők egyik nagy eredménye, hogy pozitívabb zsidókat neveltek.

Több felszólalás hangzott még el, amelyekre válaszul Stöckler Lajos kijelentette, hogy szándékosan nem méltatta az elért eredményeket. Ezt a zsidó tömegekre bízta, akik a választásokon fogják bebizonyítani, hogyan értékelték ezeket az eredményeket és helyeslik-e a magyar zsidóság vezetőinek politikáját.

A hitélet fejlődése Obudán

Az újjáépítés fokozatos fejlődését nyomon követi a vallásos élet kimélyítése, a zsidó kultúra iránti szeretet felélesztése, ápolása és ébrentartása. Várakozáson felüli nagy érdeklődést tanúsító hittestvérek nagy számban látogatják az Oneg Sabbatokat, melyeknek hatása már is észlelhető a hitközség hitéletében.

A chanukai Oneg Sabbatokon Spitz Nándor hitközségi elnök tartott nagyhatású előadást a zsidóság közéleti szerepléséről, mely élénk visszhangot váltott ki a hallgatóság körében. December 28-án Scheiber Sándor dr. rabbiszeminárium tanár a zsidó népszokásokról és hagyományokról beszélt mindvégig feszült érdeklődéssel kísért előadásában.

A január havi program keretében; 4-én zsidó közéleti problémák címen vitatest lesz, 11-én dr. Komlós Ottó székesfehérvári főrabbi a zsidóság szellemi feladatairól, 18-án Salamon Mihály a Magyar Cio-

nista Szövetség elnöke, 25-én dr. Vörösvári Miklós a PDP. III. szervezetének elnöke tart előadást. Írásmagyarazatot dr. Neumann József főrabbi tart.

Hermann Adler kapta Zürich városának irodalmi nagydíját

Az Israelitisches Wochenblatt írja, hogy most kapott első ízben Svájcban élő zsidó menekült író irodalmi nagydíjat. Zürich városa Hermann Adler három verseskötetét tüntette ki a legnagyobb svájci irodalmi díjak egyikeként.

A kiadó zsidó író Bergen-Belsenből került, a vilnai gettó életbenmaradottjaival együtt, Svájcba, ahol eddig három kötetben dolgozta fel, versek alakjában, rettenetes élményeit.

Mint az Israelitisches Wochenblatt írja: „Hermann Adler kiuntelése azt mutatja, hogy Svájcban még mindig élő valóság Goethe és Keller szelleme. A hontalan Hermann Adler új létezését kap ezzel a díjjal további alkotásaihoz.”

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadása

Január 9-én, csütörtökön 8. u. 7-kor (Sip-u, 12. II, 33.) dr. Komlós Ottó: „Palesztina a történelemben”.

Január 16-án, dr. Dénes Béla: „Marx”.

Az OMIKE Kiss József emléké- ünnepélye

Az OMIKE a Zencakadémia nagytermében január 1-én nagy számú közönség jelenlétében hódolt Kiss József emléké előtt. A magyar szellemi élet sok vezetője és kiválósága jelent meg. A kultuszminisztérium képviselője, letében dr. Kardos László miniszteri tanácsos, a Kisfaludy Társaság képviselője, a Rédey Tivadar főtitkár, a Petőfi Társaság képviselője, Komjáthy Aladár főtitkár jelentek meg. Képviselték magukat a hivatalos zsidó intézmények, valamint a zsidó társadalmi egyesületek és szervezetek is.

Bodrogh Pál Kiss Józsefről szóló beható és értékes tanulmányát olvasta fel. Szép Ernő emlékezéseiből mondott el néhány érdekes epizódot. A művészgárda tagjai közül Bartos Gyula, Róbert Mária, Örmösy Anikó, Tordai Judit, Palotai Erzs, Gellért Lajos, Kiss József költeményeiből adtak elő. Relle Gabriella Kiss József zenésített verseit énekelte, zongorán kísérte Szenkár Dezső. Valamennyien kiérdemelték a közönség lelkes tapsait.

Országszerte bejárta a hírt, hogy...

Berger Frigyes

Budapesti születésű, 1902. Evonak Nagykatára 1942 május 11-én, 1943 január 17-én Atezelevkánál orosz fogságba esett. Amióta 1943 szeptemberében a baltiországi XI. 2. 569. számú hadban volt. Aki bármit tud, az értesítse a szerkesztőt, Berger Frigyesné, Pesti Izr. Hitközség, Sip-utca 12. I. em. 27. Számvetés.

FILMBOY

áruszállító és gyorsküldővállalat
lelkülméretesen elintézi inkasszókat,
trickfilm, biokliss megfizásokat.
VII., HOLLÓ-UTCA 17.

Telefon: 423-526

Jelentkezzenek

mindazok közös alkalmi megindításához.

kik deportálás előtt
bármilyen pénzügy-
miniszteri engedéllyel
birtak

(Itabérés, szeszmaghosszúság, rum, likörgyár stb.) és bármilyen okból szerinti jogtalanul, engedélyük visszavonását megtagadják. 14. 40-es években, hogy engedélyüket megtarthassák, hamis ellenforradalmi stb. iratokat szereztek. Leveleket részletes tájékoztatóval Steiner Sándor címre kérés.

Réztábla a láger-kapu alatt

Írta: György Endre

NEVEKET OLVASTAM. Névsorát azoknak a rettegett náci-orvosoknak, akik nem az emberiség megmentésén, hanem a vesztién fáradoztak. Beteggyű, beteg idegzetű és beteg lelkiületű emberek, akik maguk szorultak kezelésre, zárt intézetre, ahelyett, hogy a „gyógyító kőst”, amellyel ölték, a kezükbe vették volna. Adolf a gyalágyult bűne, hogy a háborúval párhuzamosan, amelynek szörnyű gépezete nem volt elég a fűlölködésnek, még olyan csekélységet is „megold”, mint a „magasabbrendű ember” mesterséges kitenyésztése. Szemben állt az egész világgal, miért ne szült volna szembe a Teremtővel, amely az embert azon tökéletességében, vagy gyarlóságában, megalkotta? Huszonhárom ilyen bünrészes orvos áll a nürnbergi bíróság előtt. A vád ennyi: „Az emberiség elleni bűntettek.” Lehet ennél többet elkövetni? Ezáltal nem hűledzek a szörnyűségeknek és a grand guignol hátborzongató borzadályait, sőt a középkor minden gyötrelmes kínzásait is messze felülmúló leleményességen, amellyel ezek az „orvosfőnökök”, „kutatóintézet igazgatók”, „vezető főorvosok” gyilkoltak. Igazán mit se von le a „tudományos kutatások” értékeiből az, hogy a tudomány évszázadokat haladt visszafelé a kísérletek révén, viszont az emberiség hatmillió alanyát áldozott a tudománytalan és sikerületlen kísérletek céljára. Az meg aztán csakugyan a mi magánygyűnk, hogy a hatmillió személy, a hatmillió ember, a hatmillió férfi és nő, a hatmillió szív és agy, nyilván pusztán véletlenségből zsidó volt. Nem lényeges... „Csak” zsidók voltak... A kísérletekhez mindig kell valami, vagy valaki. Patkány, nyúl, vagy zsidó. A német „tudósok” az utóbbiakat választották, mert sajnálták az őket és a nyulat. De még a patkányokat is.

EGYSZÓVAL: most külön nem háborgok. Elég szermetesem, amikor a fasizta, horogkereszt és nyilas bűnökről általában megemlékezem. És mindannyiszor ökölköszöröl a kezem, elfullad a hangom, fojtogatni kezd a tetekellen düh, s a reménytelen sírás, amikor összegezem a magam veszteségeit! Amikor a testvéreimre, sógoromra, unokahúgaimra és unokaöccsémre, meg a többi rokonra gondolok! Összecsikordulnak a fogaim és Isteneimre, meg kell fékoznom önmagammat, hogy állati fájdalommal ne menjek a falnak, világba ne induljak és bosszúért ne kiáltssak, amely — ugye — olyan aljas és nemtelen. Most minden különösebb megjegyzés nélkül elmélkedem a történetekről, nem cicomázom fel disztó jelzőkkel a német kísérleti la-

boratóriumokban történeteket. Minek? Mit tudnék én a magam szegényes szókinéséből hozzátenni ahhoz, amit ezek az orvosok urak, ezek a kedves „doktor bácsik” kitaláltak? Kell egyetlen szóval is megtoldani azt, hogy nem elégedtek meg az embernek a Teremtés kezdete óta meglévő és kialakult formájával, tehát rövidebb karu és rövidebb lábú szörnyeket akartak gyártani? Nyilván ezek lettek volna az Übermensche! Nyomorékok, mint a német szépségideál megtestesítői! Az megint csak ezeknek az ágybetegeknek a következtetése, hogy a nyomorékokat szerte a letipolt Európában halomra gyilkolták, mert a náci-bírdalom fajtájára csak az egészségesek létjogosultságát ismerte el és egyedül azoknak akart kenyeret juttatni (Viszont, akkor, miért nem gyilkolták halomra önmagukat, hiszen ezek a vezérek és alvezérek, valamennyien örültek, de legalábbis imbecillisek voltak!)

OTT ALLNAK most ezek az egészségügyi kalózok a nürnbergi bírók előtt. Közöttük van a „Kancellár” háziorvosa, a légihaderő, az SS és a tengerészeti tudományos buvártati intézetek vezetője. Jogosan kérdezheti az olvasó azt, hogy mit kutatott ez a sokféle szerv külön-külön? Mire való volt az a rengeteg „állami az államban”, mire kellett a póthatalmaságok? Mire? A szadizmus pokolának kiteljesítésére. A gyilkosságok módjának és eszközeinek kiagyalására. Egyikük azt akarta megállapítani, hogy az elszüllyesztett teugeralattjáró legénysége meddig bírja a tengervízzel való „táplálkozást”. A szellemes probléma megvitalása nem többszáz német tengerész, hanem többszáz külföldi zsidó életébe került. A tengervízzel agyonitatott áldozatok naponta egy kiló leadásával két hét alatt „elfogytak”. Ravensbrück orvosnő-parancsnoka — a ravensbrücki bosszorkány — igen sok esetben maga „kapcsolta be” az elektromos guillotine-t; de mindig olyankor, amikor éppen véletlenül valakinek a feje odaszíjjazva pihent az éles bárd alatt. Auschwitzban azért sterilizáltak próbaképpen naponta négy-ötezer deportáltot, hogy hatásos és eredményes rendszert dolgozzanak ki arra az esetre. Ha... Ha győznek. Mert akkor a leigázott népek nagyrésztét mentesíteni akarták a fajfenntartás és utód-termelés fölösleges izgalmától. Valamelyik ilyen „tudós” tábornok-professzor kíváncsi volt arra, hogy a nők mennyire bírják az élve-szabdalást? Amikor négy szerencsétlen elvérzett a mézárórok műtő-asztalán, megállapította, hogy az aszonytársadalom „ugyátszik” hosszútávra

nem eléggé alkalmas a kísérleti nyúl szerepére. Ezért a többi halvanegynéhányat agyonlővette. A müncheni tárgyalóterem bűnjel-asztalán egészen „eredeti” disztárgyak sorakoznak. Emborbőrrel készült lámpaernyő (milyen pompás hatás- és hangulatvilágítást teremthettek a horogkereszt új arisztokrácia szalonjaiban!), lengyel deportáltaknak lassu füstön aszalt és különleges eljárással kikészített feje (a la füstölt disznófő, citrommal a szájában), vízbe fagyasztott, vagy ritkított levegőjű üvegsekrényben megfűlt áldozatok utolsó pillanatairól készült képek... A levegőt biztosan a Luftwaffe orvosai vonták meg tőlük. (Ugyancsak *apart* faldisz a kispolgári otthonokban!) Szinte látom a német áruházi reklámot, rajtuk: „Olesó ajándék, különösen az általunk elpusztított családtagjai, vagy a mi karmainkból megszabadultak számára.”

A NÉVSORBAN FELFEDEZTEM kedves közeli ismerőseimet: Waldemar Hagent, a buchenwaldi koncentrációs tábor főorvosát is. Milyen kellemes viszontlátást! Pontosan emlékszem első találkozásunk minden apró részletére. A buchenwaldi láger rettegett stációja volt a sir felé menetelőnknek. Ezt a negyvenézer személyt magába záró erdei lábor, a többihez hasonlóan, ugyancsak felszerelték a „modern technika” fontos eszközeivel, így égetőkemencével is. Volt ott minden; még az SS-Mannok kénye-kedvét szolgáló zsidó rabszolgánok, két teleszűfolt örömlánya is. A főorvos ur áldásos tevékenységének köszönhető, hogy naponta százával hullottak el a kiéhezett, csontlá-bőrré aszalódott emberek; magyar, lengyel, osztrák, német, román, cseh, szerb zsidók. Bennünk is „megvizsgált”. Százan és százán sorakoztunk fel az orvosi barak előtt. De mert olyan sokan voltunk, hogy elleptük a főorvos ur széperékét csiklandozó parkot, betelerelték a moziba. (Ez is létezett az ő számukra!) Ott vártuk is a hívást, meg remegünk is attól, mert sohase tudhattuk, mit hozhat az ilyen orvosi vizit? Amikor a francia bónák, sánták és nyomorékok rongyos csapata elbicegett, sorra kerülünk mi. De a szép Waldemar, aki kimosakodottságában, pecsenyeszínűre borított arcával és kínos tisztaságu uniformisával a nyomorullak és rongyosak piszkos-tesves seregében úgy halott, mint valami egzotikus operett-országbeli bonviván (sennel esetre se úgy, mint orvos!), gondolt egyet és onnantól kisértett a „rendelőből”. Mi ott álltunk teljesen meztelenre vetkőzött a jég hideg előszobában. Még a rongyos zoknikat se hagyhattuk magunk

kon, hogy azzal védekezzünk a fagyott betonpadló ártalma ellen. Hát számított az, ha párszáz zsidó megbetegszik? Félóra-ácsoroghatunk a dermesztő „váró”-ban; időregrünk, remegünk és félünk. Végre megjött a Psilanderszerű Waldemar. Rígyóvonalban járultunk eléje. Ránk se tekintett. Fel se nézett az irataiból, amelyeket szórakozottan bűvölt. Három perc alatt végzett az egész bagázssal. Valamit morgott, ami úgy hangzott, mintha azt mondaná: „hm, hm”. Ez azt jelentette, hogy „ja”, „ja”, vagyis „igen”. Mindenki „igen”, illetve minden göthös, beteg, félkaru, kidagadt sérvű, visszeres lábú, vérző tüdejű: „tauglich”. Munkára alkalmas. Ha valaki ernyedten és bátoriatlanul hivatkozni akart kiáltó bajára, szerelte volna megmutatni vérző sebeit: a „főorvos” apró pribékjei intettek, hogy ne merészeljen beszélni. Elmelet. Örüljön, hogy az „Oberarzt” nem mér ki a tolakodásért valami szigorú büntetést, mondjuk gázkamrát. Szegény zsidó, kushadtan rohant ki a kis szobából, hogy magára kapja gorkiji rongyait.

ÉS EZEKET IS ORVOSOKNAK nevezik, orvosként tisztelték, mint Springer doktor urat Nyíregyházán. Pedig „véletlenül” éppen akkor hiányoztak az egyetemről, amikor a jó orvos legfőbb kötelessége, a humanumot nevelték bele a Burschokba. Nagyon gyűlölködőnek látszanak, ha azt állítanám, hogy ezeknek a vérengző orvosoknak, akik száz és százezer halált osztogattak, nem elég az egyszerű halál? Mert, mint jelent a fénuillós hullaszállítmány ellenében, amivel egy-egy ilyen „réztábla”-tulajdonos, mint teljesítménnyel dicsekedhetett, az, hogy öt mondjuk „egyénileg” felkötik? Ha szalámint szeletel-nének bűzhódott testükből és csak naponta vágnának le belőlük egy karikát, hogy a szenvedésük tovább tarlson, megkülönböztetné ez azoknak keserves kioldását, akikkel ők, mint fehér egerekkel kísérleteztek?

KÜLÖNBEN: ha az agyonított kolonizált Hagen Waldemar ur, ott Buchenwaldban, rossz kedvében, manikűrözött kezének egyetlen intésével nem erre, hanem arra az oldalra terel, mindezt el so mondhattam volna sem róla, sem a többiről.

MEGJELENT!

Örökös Sorrend a Közös Vezérvonal Elhatárolás Után.

Öröklés deportáltak után

Írta:

dr. Fényes Endre és dr. Visky Károly

ágyvód.

egyetemi tanár.

Kapható minden könyvtárakban, Gróf-kidadás.

HARISNYAT FÉLPOZS, félharmad, bármilyen STAPOL JAVIT házmű, házműtől ügyes nő „Rendőz munka” feljegyzés a kádár.

Hitélet Kőbányán

A Kőbányai Izr. Hitközség területén lakó hittestvérek a felszabadulás első napjaitól kezdve céltudatos és szorgos munkával igyekeznek ujjaépíteni a zsidó vallási és közösségi élet kereteit s a keretekbe liktelő vérkeringést indítani. A gettóból és az elhurcoltasokból alig egyharmada tért vissza a különleges megpróbáltatásokkal sújtott kőbányai zsidóknak. A német megszállás alatt ugyanis a kőbányai gyártelepeket munió és egyéb háborús felszerelések gyártására rendezték be a náci és a környező utcák zsidó lakóinak jó részét ismeretlen helyekre deportálták. Ezeknek a hittestvéreknek szinte nyomuk veszett. A kőbányai villamos 28-as relációja hírrelhette vált már a deportációk kezdeti idején... E külön üldözöttség eredménye, hogy e kerület zsidó lakosságának veszteséglistája katasztrofálisabb. A visszatérésnél kétségbeesett kép tárult a megmaradt zsidó hívek elé. A gyönyörű zsinagógának a berendezését összetörték már az ostrom előtt; előbb a csillagos házakból kiszorultak nyomorlakása lett a templom, majd a főváros minden kerületéből összerakott munkaszolgálatosoknak elosztó településszolgálat, azután keretlegény-csendőrkaszárnya céljaira használták az imádságok és fohászok helyét. A hadi épületté és megfigyelő helyé változtatott toronyos zsinagóga légi támadásoknak és ágyubólvéseknek jó célpontja és ennek majd száz lövés és több látogató kupolarés mutatta szörnyű nyomaint.

Iskolacépület, tanácsterem, hrodahelyiségek, kistemplom felülva, kifosztva, a legalantasabb módon bemoeszkolva váltak a visszatérőket...

Ily előzmények után fogtak munkába a kerülethez tartozó hittestvérek és — természetesen a külföldi hittestvérek jelentős segítségével lépésről lépésre halad az ujjaépítés. A rendszeres istentisztelet már az első hetekben megindult, a templomépület tetőfedési munkája már az őszi ünnepekre annyira előrehaladt, hogy ott folytatók le az istentiszteletek. Az iskolahelyiségben is felhalaltzik a gyermekok zaja: zsidó napközi otthon neveli öntudatos zsidóságra az ifjúságot. A Joint kóser népkonyha a hitközség régi népkonyhahelyiségében végzi szent hivatalát. A hitoktatást három hitoktató látja el a kerületi városi és állami iskolákban. A hitközségi fiodaszolgálat helyreállt, működik a felekezeti anyakönyvi hivatal is. A hitközség ujjaszervezését Boshán Artur örökös elnöke és az ideiglenes intéző bizottság végezte, majd az általános választások Wald Hermann ültették az elnöki székbe. Előjárók: Krómer Pál elnökhelyettes, dr. Farkas Zoltán, Ritter Nándor, Riesz Ig-

nác, Fodor Miksa, Berger Sándor Mezei Abrahám, Davidovits Zsigmond. Ez évben a kulturbizottság is munkába fogott. Egymás után rendezte a testvéri összejövetelekkel kapcsolatos Móca-sabbat délutánokat, melyeken zsufolásig megtelik a hitközségi tanácsterem. Az első kulturdélután november 30-án tartották. Előadói: dr. Kálmán Ödön főrabbi, dr. Milch Lajos (az eltévelyedettek visszafogadása), Löwinger Klára (Cvi Schwarz és Várnai versek), Slomovics Hermann főkáptortitkár (héber és jiddis dalok) voltak és a mákhac ifjúsági énekkar (ereci népdalok).

A második előadó estén dr. Seres Andorné, az Operaház tagja dalokat adott elő, dr. Pajor István karmester zongorakísérettel, dr. Vidor Pálné a „kivételzett zsidó” történelmi

típusáról értekezett. December 17-én tartották a harmadik összejövetelt, amelyen dr. Kálmán főrabbi, Stöckler Lajos, a pesti hitközség elnöke, Domonkos Miksa, a pesti hitközség ügyvivője tartottak előadást a megmaradt zsidóság kötelességeiről, a makkabeuk szelleméről és a reánk háramló feladatokról.

A negyedik kultúrelőadáson, december 21-én Taub Etel (a zsidó világkongresszus feladatai), Weinschell Éva (Kiss József és Cserniovsky versek), Slomovics Hermann (dalok) és Rigócz Jánosné (a magyar zsidóság útja) szerepeltek.

Az összejöveteleket szeretetvendégség követte, melyet Weisz Fülöpné és Schnitzer Sándorné háziasszonyok rendeztek.

(K. S. M.)

A Magyar Cionista Szövetség beszámolója a XII. Cionista Kongresszusról

Január 6-án délelőtt a kellenél hideg idő ellenére is ezrek és ezrek zárandokáltak el a Sportesarnok hatalmas helyiségébe, hogy meghallgassák a Magyar Cionista Szövetség nagygyűlését, melyen beszámoltak a december 24-én végetért bázeli kongresszus munkájáról. Ez a tömeg már pusztán megjelenésével is élenként dokumentálta, mily feszült figyelemmel és várakozással kísérte a magyarországi zsidóság a kongresszus üléseit, melyektől saját problémáinak megoldását is várta és várja. A Zsidó Állam követelése ma már minden zsidó természetes megnyilvánulása, még azoké is, akik változatlanul itt akarnak élni és dolgozni.

A tömeggyűlést dr. Sipos Jenő, a Magyar Cionista Szövetség társelnöke nyitotta meg néhány keresetlen szóval. Utána dr. Berg József kispesti főrabbi mondotta el benyomásait a kongresszusról s egyszerűsmondta le a kongresszus politikai eredményeit is. Bevezetőjében kihangsúlyozta, hogy a magyar delegáció most először kapcsolódott be komoly formában az egyetemes zsidóság életébe, aminek üdvös következményei nem maradhatnak el. A kongresszus jelentőségére rávilágítottak az újságírók zsufolt padjai, valamint a diplomáciai páholyok, amelyekben ott szorongtak majdnem valamennyi állam képviselői. De mindezeknél fontosabb, hogy a Fokföldön Kanadáig száz országból összesereglett zsidó emberek szinte átmenet nélkül megtalálták helyüket és hangjukat, amelyhez csak azoknak van joguk, akik a saját sorsukba szólnak bele.

A különféle pártállású szóno-

kok mondanivalója három főcsoport köré csoportosult. 1. A zsidóság szörnyű tragédiája. 2. A zsidó élet galuti szulypontjának Amerikába való áttolódása. 3. Az Erecért, a jisuvert folytatott küzdelem továbbvitelének egységes akarata.

Valamennyi delegátus előtt ismert volt az angol kormány negatív állásfoglalása minden, a zsidó érdekeknek megfelelő legminimálisabb követelésekkel szemben s viszont ugyancsak ismertek voltak azok az erőszítések, amelyeket a Jewish Agency követett el a Fehér Könyv érvénytelenítése, a mandátumos megbízatás megszüntetése, az alija lehetőségek s legelső sorban a táborokban lévő alija lehetőségeinek biztosítása, valamint a Zsidó Állam megteremtése érdekében. A további építómunka szükségességének kihangsúlyozása mellett a delegátusok tulnyomó többsége a legélesebben elítéli egyes körök terroriztikus cselekményeit, amelyeket különben a cionista közvélemény majdnem teljes egészében ugyancsak elítél és elvet.

A politikai módszer kérdésében három álláspont alakult ki. Az u. n. mérsékelték, Weizmannnal az élükön s idetartoztak a Klal és Mapáj, a kongresszus két legnagyobb pártjának jelentős részei, hajlandóknak mutatkoznak bármilyen elfogadható kompromisszumos megoldása még ha az szükség esetén az Ország megosztását is hozná magával. A Mapájnak Ben Gurion, a Klalnak az amerikai Silver mögött álló része, valamint a Mizrahi s az Achdut Avoda az angolokkal való tárgyalás ellen foglaltak állást, de leszögezték magukat a minden körülmények közötti építő

munka folytatása és az aliják minden eszközzel való továbbvitele mellett s az angolok nettáni erőszakos fellépése esetén a Ilagan-á, az ereci önvédelem mozgósítását is elrendelék. Végül a harmadik álláspont a revizionistáké volt, akik multjuknak megfelelőleg a fegyverek szavát tartják egyedül helyesnek. A Hasómér Hacair régi álláspontja, a binacionális állam mellett hadakozott.

A döntés ismeretes. A cionisták nem mennek el a londoni tárgyalásokra, de a legélesebben elítélik a terrorizmust.

A nagy figyelemmel hallgatott beszámoló után Groszmann Sándor ismertette azokat a hatalmas eredményeket, amelyeket az ereci zsidóság az utolsó években elért s amelyek a kongresszuson Kaplan jelenlétében váltak ismeretessé. Az építómunka lankadatlanul folyik most is s ez Erec legmél több válasza az angol impérium brutális támadásaira.

Végül Frank Miklós érdekes beszámolóban vázolta a zsidó vándorlás problémáit, amelyeknek lényege az, hogy az utolsó ötven év alatt hárommillió zsidó volt kénytelen vándorolni venni a kezébe. A bevándorlás szempontjából Palesztina szerepe egyre döntőbb, 1939 óta folyamatosan egyedül Palesztina fogadott be nagyobb zsidó tömegeket. Az angolok elcsúszta mandátumnak megfelelően nem gördítettek súlyosabb akadályokat a zsidók bevándorlása elé. A kereteket azonban egyre szűkítették s végül a Fehér Könyv 1939-ben való megjelenése a gyakorlatban való keresztülvitele lehetetlenné tette a „legális” bevándorlást. Az előadó megállapítja, hogy a Fehér Könyv megalkotói többszáz zsidó haláláért felelősek. A bekövetelt roppant szerenéselenségek árnyékában egyre élesebben áll a zsidóság előtt az a felismerés, hogy a Cionista Kongresszus a zsidók utban levő állama. A Cionista Világszövetség az egyetlen zsidó szervezet, amely némi önállóságot biztosít. De az önállóságot is a bevándorlás dönti el és teszi lehetővé s az európai maradék millióinak bevándorlása Palesztinába: egyetlen és legdöntőbb követelésünk. Vannak, akik azt hiszik, hogy tömeges bevándorlás nem létezhetik Zsidó Állam nélkül, — fejezte be a szónok — mi minden erőnkkel akarjuk a Zsidó Államot. Azonban a Zsidó Állam megvalósulása nem a mi kezünkben van. A Zsidó Állam megvalósulása kizárólag a bevándorlóktól függ!

A tömeggyűlés résztvevői komoly tanulságokkal és mély benyomásokkal telten távoztak a Sportesarnokból. Megállapították, hogy a zsidóság problémái komorak, de megoldásuk immár a legközelebbi jövőben várható és nincs okunk a pesszimizmusra. Évezredek történelmünk legdicsőbb fejezete az új Zsidó Állam megszületése lesz.

A Cionista Intéző Bizottság megválasztotta az Executívát

Bázel, 1946. december 29.

A december 23–24-i 26 órán át tartó „non stop” ülés végén hivatalosan bezárták a XXII. Cionista Kongresszust. Ténylegesen azonban ezzel a formális aktussal a kongresszus nem ért véget. Egyik legfontosabb feladatát, a következő két év cionista vezetőségének megválasztását nem tudta elvégezni és ezért az Executiva megválasztásának jogát kivételként a Cionista Intéző Bizottságra (Actions Committee) ruházta át. Az A. C. 77 tagból áll, pártmegoszlása pontosan megfelel a Kongresszus erőviszonyainak és így ebben a grémiumban — kicsinyített formában — tulajdonképpen folytatódott a Kongresszus munkája és problémáikája.

Négy napon át szakadatlanul ülésezett az A. C., míg végül ma hajnalban 1/5 órakor egy nehéz éjszakai ülés után meghozta döntését. Két részből álló Executívát választott, melynek egyik fele Erec Jisraeleben, másik része a galutban fogja tevékenységét kifejezni. A vezetőség lévszámát a következők:

Erec Jisraeleben:

David Ben-Gurion, Mapaj (munkáspárt).
Dr. F. Bernstein, általános cionista (Klal).
Elijahu Dobkin, Mapaj.
Rav Fishmann, Mizrahi.
Jechak Grünbaum, Klal.
Elieser Kaplan, Mapaj.
Moshe Kolodny, Klal (póttagként).
Golda Meyersohn, Mapaj.
M. Shapira, Mizrahi.
Moshe Sneh, Klal.

A galutban:

Selig Brodetsky, Klal, London.
Nachum Goldmann, Klal, London.
Rav Gold, Mizrahi, New-York.
Chajim Greenberg, Mapaj, New-York.
Rose Halperin, Klal, New-York.
Rer Locker, Mapaj, London.
E. Neumann, Klal, New-York.
Aba Hillel Silver, Klal, New-York.
Moshe Shertok, Mapaj, New-York.
I. Shragal, Mizrahi, London.
A Cionista Világszervezet élére elnökül ez alkalommal nem választottak. Weizmann jelölése a Kongresszus által a londoni konferencia tekintetében elfogadott határozattal elegett; más személy nem tarthatott esélyesen igényt erre a legmagasabb pozícióra. Ben-Gurion, az Executiva eddigi elnöke, mintha erősen veszített volna népszerűségéből; saját pártjában nagy többséggel az általa képviselt politikai irány ellen foglaltak állást. Silver, a másik kandidás, pedig még csak most van fellökökötve és úgy látszik, még nem érte el po-

litikai karrierje csúcspontját. Az Executiva két részlegének élére azonban egy-egy elnök fog kerülni, akit az Executiva maga választ meg. Nem kétséges, hogy ez Erecben Ben-Gurion, a galutban pedig Silver lesz.

Az új Executiva összetétele néhány érdekes következtetésre ad lehetőséget a cionista mozgalomban beállott változásokat illetően.

1. A háború alatt kialakult rendszer, amely az Executívát egy ereci és egy galuti részre osztotta, állandósult. Ennek megfelelően újból nagylétszámú vezetőséget választottak, holott régebben ennek létszáma 6–8 fő volt.

2. A személyek kiválasztását csaknem kizárólag politikai szempontok döntötték el. Szakminisztereknek, mint pl. Shmorak, nem jutott hely az új kabintben.

3. Állandósult a koalíció a három legnagyobb párt, az általános cionisták, a munkáspárt és a Mizrahi között. Minden olyan találkozás, amely a disszidens munkáspártiak, az Achdut Avoda, vagy éppen a Hasomér Ha-cair bevonását várta, tévesnek bizonyult. Ezek a revisionistákkal együtt elideezték maradtak, de az új vezetőség így is a mozgalom 78%-ának bizalmát bírja.

4. A koalíciós pártok belső erőviszonyait tekintve, határozatlan megállapítható az általános cionisták előretörése, ami a kongresszusi választásoknál aratott sikerük után nem is jelent meglepetést. Nemcsak a legnagyobb létszámmal vonultak az Executívába (8 tag és 1 pótag), de jelentős, hogy míg eddig képviselőik főként a galutban tevékenykedtek, addig most megfelelő szerephez és munkakörhöz jutottak az ereci Executívában is, amely a gyakorlati cionista munkát tényleg intézi.

5. Mind az általános cionisták, mind a Mizrahi keretében növekedett a befolyása a munkás-rétegnek. A Klalcionista munkáság, a Hapoel Hacloni, Moshe Kolodny személyében most először jutott szerephez a vezetésben, a Mizrahi 4 tagja közül pedig 2 a Hapoel Ha Mizrahi chaverjaiból került ki (Shapira és Shragal).

Az Executiva munkabeosztása egyébként valószínűleg a következő lesz:

Politikai osztály: Meyersohn, Sneh és az Executiva galuti tagjai.

Alija-ügyszak: Shapira és Kolodny.

Pénzügyi osztály: Kaplan. Gazdasági ügyek: (ipar, kereskedelem): Bernstein és Fishmann.

Munkaügy: Grünbaum. Organizációs ügyek: Dobkin és Sneh.

Az A. C. saját elnökévé (senior) Stephen S. Wise rabbit választotta.

A tárgyalások során újból

napirendre került a londoni konferencia kérdése. Bár a Kongresszus a mai politikai szituációban világos elutasító határozatot hozott, a tárgyalások folytatásának hívei mégis igyekeztek utólag a határozat súlyát enyhíteni. Gyakorlatilag ezt úgy kívánták megoldani, hogy a Kongresszus által az A. C.-nek adott felhatalmazást — amely a körülmények változása esetén a londoni konferencián való rész-

vételre jogosít — átruházzák az Executívára. Az A. C. többsége ezt a javaslatot elvetette. Mégis hozzájárultak ahhoz, hogy a kérdés mérlegelésének aktuálitása esetén ne kelljen az egész 77 főnyi A. C.-t összehívni, hanem egy e célra kiküldött 16 tagú politikai bizottság hozhassa meg azt a döntést, amely talán sorsdöntő lesz a cionista mozgalom és Palesztina jövőjére nézve.

(Dr. RÓTH SIEGFRIED)

Dr. Görög Frigyes amerikai tárgyalásai

A Joint Magyarországi Vezetőségének alábbi nyilatkozatát közölték a budapesti naplajok:

Dr. Görög Frigyes, a Joint magyarországi elnöke néhány hét előtt a Joint központ fölkérésére New Yorkba utazott, hogy az amerikai közvéleményt személyesen tájékoztassa a magyarországi helyzetről. Az Atlantic Cityben megtartott Joint konferencián a magyarországi készpénz-dotáció lényeges felemelését kérte. Ezzel kapcsolatban különböző hírek jelentek meg, amelyek tudni vélték, hogy az amerikai Joint milyen összeget szavazott meg Magyarország részére. Ezek a hírek nem helytállóak, mert csak a tavasszal meginduló gyűjtési akció eredménye dönti el, hogy a kérelem milyen mértékben teljesíthető. Addig tehát lényeges változás nem várható.

„Nemcsak személyemet, hanem fajtámat is inzultálta”

— mondotta Piratin, az angol alsóház tagja

A Jewish Chronicle beszámoló arról a két incidensről, amely az utolsó két héten a zsidóvallású Piratin angol kommunista képviselő körül lejátszódott.

Egy újságíró az alsóház folyosóján tette meg inzultálta Piratint, aki bejelentette mentelmi jogának megsértését.

— Az az ember, — mondotta Piratin — aki megtámadott az alsóház kávézó helyiségében, nemcsak személyemben támadott meg, hanem fajtámat is inzultálta.

Az alsóház — többek felszólítása után — bár az inzultáló újságíró levélben bocsánatot kért a Háztól, a mentelmi bizottság elé utalta az ügyet. Előzőleg úgy a munkáspárti Morrison, mint a konzervatív Churchill egyaránt élesen megbélyegezte az esetet, amelynek különösen bántó jellegét fokozta, hogy Piratin inzultálóját nemcsak Piratint illette szidalmakkal, hanem Piratin származására is goromba célzásokat tett.

A második affér úgy játszódott le, hogy Lord Winterton az alsóház indiai vitája során — Piratin egy közbeszólására válaszolva — azt mondta:

— Nem érdekelnek bennünket idegenek véleményei.

A ház helyettes elnöke erre rendreutasította Lord Winterton-t és a következő enunciaciót tette:

— Ugy talán nem helyes, ha valaki ilyen megjegyzéseket tesz, különösen akkor, ha ezt nem is tudja bizonyítani.

Lord Winterton így válaszolt:

— Arra céloztam, hogy Piratin idegen származású.

Piratin erre a következőket válaszolta:

— Angol születésű vagyok. Apám ötven évvel ezelőtt jött ide a cárizmus pogromjaitól. Ezeket a pogromokat a nemes lordhoz hasonló emberek indították el Oroszországban. Az alsóház tagja vagyok, szabályszerűen megválasztottak és ugyanazt a jogom van itt, mint Lord Wintertonnak.

Mai értékét fizetem férfiruhaért, szövetért saját üzletem részére

Andrássy-út 47 (Oktogán, Abbázia mellett) Eladás nagy választékból

ELŐSZOBA
FÜRDŐSZOBA
HÁLÓSZOBA
ÉS ÜZLETI

TÜKÖR

WAGNER
TÜKÖRGYÁR
VII., Kaszárny-sz. 9
Tel.: 321-676

Grünwald Fülöp előadása a P. I. H. Szabadegyetemen

A Pesti Izraelita Hitközség Szabadegyetemen az elmúlt csütörtökön Grünwald Fülöp tanár tartott előadást a zsidóság európai történetéről. Előadásának gondolatmenetét a következőkben ismertetjük:

2000 esztendő a zsidóság multja Európában. Egy évezred óta központja a galutnak. Ez a hegemoniája az európai zsidóságnak ért tragikus véget napjainkban. Hosszu évszázadok alatt nem gyökeresedett meg e földrészen, mert beolvadni nem akart, de nem is tudott.

Még a zsidó állam fennállása idején alakult a Földközi-tenger mellett az a diaszpóra, mely közvetítője volt a keleti kereskedelemnek és ápolta a kapcsolatokat az ősi hazával, Jeruzsálemmel, a Bethhamikdással. Mint római polgárok a későbbi császárság korában eljutnak a birodalom minden részébe, így a pannóniai limes táborhelyeire. Csak egy-egy név, jelkép mutatja a feliratos emléken, hogy zsidóságot megőrizték.

A népvándorlás századai a zsidóság nagyobb területre kiterjedő szétvárandóságának korszaka. A politikailag megosztott Európát a zsidók távoli kereskedelme kapcsolja össze, a terménygazdálkodást folytató korszakban a mégis szükséges áruforgalmat ők bonyolítják le.

A keresztény egyház, a pápáság, mivel megtérítésük nem járt eredménnyel, elkülöníti őket híveitől, megalázza; megvetett helyzetbe szorítanak. A császárok és uralkodók annyira és addig védik őket, míg a kincstárknak jövedelmet hoznak.

Városalakulás e korábbi századaiban a középkornak zsidók nélkül nem képzelhető, de mikor kereskedelmi versenyük kellémmenné válik és zsidó hittelezőktől szabadulni akarnak, kiszorítják őket a városokból. Az uralkodók, kik kiváltságokkal és tőrekedtek letételezésüket előmozdítani, a kifosztott zsidókat országaikból kiűzik.

Az ujkor elején nyugat-országaiból kiteve, keleten vannak népes településeik, Lengyelországban és Törökországban. Közép- és Nyugat-Európát negyedmillió zsidó lakja összesen. A renaissance, a reformáció nem hoz változást a zsidók életébe. A korai kapitalizmus, a merkantilizmus, a kereskedői foglalkozásnak nagyobb megbecsülést s tágabb érvényesülési lehetőséget nyújtott. Az abszolút uralkodók mellett akkor tűnnek fel a zsidó ügyvédök, Hoffaktor-ok, nem mindig a zsidó közösség javára.

A felvilágosodás, annak új társadalomszemlélete a zsidókat is meglátja az embert. A zsidóság pedig megismeri az új világias műveltséget. A francia forradalom meghozza az emancipációt, de követeli, hogy fran-

ciákká legyenek. Napoleontól összehívott gyűlések ezt szentesítik.

A liberalizmus kora megadja Oroszország és Románia kivételével az európai államok zsidóságának a jogegyenlőséget. A zsidóság gazdasági, kulturális érvényesülése lehetővé vált. A virágzó kapitalizmus nagy lehetőségeket nyújtott. A vele szemben fejlődő szocializmus eszméinek formálói és szervezőinek megteremtői a zsidóság soraiból kerültek ki.

A „Magyarországi Zsidók Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága” Információs osztályának közleménye

(Bethlen-tér 2. I. emelet 36.)

Személyi okmányokat és fényképeket találtak a cservenkai kivégzések színhelyén

Az újvidéki zsidó hitközségnek véletlen folytán birtokába jutott egy ládikó, amelyet Cservenkán találtak, ahol mint ismeretes, a Borból átvonuló munkaszolgálatosok között az elvetemült katonaság vérfürdőt rendezett. A zsidó hitközség erről értesítette a DEGOB információs osztályát és beküldte azok névsorát, akiknek valamilyen személyi iratát, vagy fényképet megtaláltak.

Alant közöljük a személyi iratok, illetve fényképek tulajdonosainak névsorát.

Dérecs Imre. Két levelezőlap, Kálmán Imrétől, Keszthely, Magyar-utca 21. (valószínűleg Székesfehérváron lakott). Postafiók 65. Két képeslap, 1 db lap Grünwald Jenőnéől, Keszthely, Kisfaludy-u. 16.

Braun Dezső. Szül. 1914 március 21., Beregkislalud, anyja neve Markovits Málj, Beregkislaludi polgári személylap.

Blumenfeld Endre. Szül. Paplóc, 1903 november 18., anyja neve Guttmann Julia, lakik Hársfa-utca 10/c.

Dénes István. Levelezőlap fényképpel, Dénes Istvánnétől, Budapest, Erzsébet-körút 15.

Engel Ervin. Levelezőlap, feladó Engel Ervinné, Zeyk, Domonkos-utca 4.

Einhorn Mihály, Dombo fénykép.

Gottreich Tibor. Székesfehérvár, levél Kovács Ibolyától, Rémelevásgyár, Ung vármegye.

Katzer András. Aradi vagy kolozsvári. Olasz index bolognai egyetemről.

Kálmán György. Szül. 1919 szept. 27. Apja neve Kálmán Samu, lakhelye Batthyány-utca 31. Zsoldkönyv.

Neumann Sándor. Levelezőlap gyermekfényképpel, feladó Neumann Sándorné, Csáky-u. 44/b., I. em. 2.

Nussbacher József. Levelezőlap fényképpel, feladó Weisz Ágnes, Szeged, Attila-ut 20.

Pihler István. Bereck, fénykép Albert Páltól.

A kapitalizmus válságaitól sújtott rétegek a még mindig idegennek tekintett zsidóság érvényesülését ellenszenvvel látják. A faji antiszemitizmus felülmúlta. Tulzárnyalást és elnyomást emlegetnek már a múlt század hetvenes éveiben. Az első világháború kimenetelétől sújtott országokban kibontakozik a náciizmus, faji nacionalizmus, mely a második világháború éveiben a zsidó kérdést csak a zsidók teljes kiirtásával véli megoldhatónak.

Két fontos rendelet

A Magyar Közlöny folyó évi január 1. számában megjelent a 24.700/1946. M. E. számú rendelet. Eszerint a zsidókra hátrányos megkülönböztetést tartalmazó jogszabályok folytán elvesztett ingóságokról szóló 300/1946. M. E. számú rendelet (megjelent a Magyar Közlöny, múlt év 22. számában) szerinti határidők (általánosságban 1946 dec. 31.) egy évvel vagyis 1947. dec. 31-ig meghosszabbítottak.

A Magyar Közlöny ugyanezen év január 1-i számában megjelent a 24.800/1946. M. E. számú rendelet a zsidókra hátrányos megkülönböztetést tartalmazó jogszabályok vagy baloldali magatartás folytán elvesztett üzlethelyiségek, berendezési (felszerelési) tárgyak, valamint áru- és anyagkészletek visszaszolgáltatására irányuló igények érvényesítési idejének meghosszabbítása tárgyában. Eszerint a 3060/1946. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 65. szám), akként módosították, hogy maga az igénylő — ha igényének korábbi érvényesítésében amennyi volt gátolva, hogy elháríthatatlan akadály folytán az ország területére nem térhetett vissza — igényét saját személyében az 1946. évi december hó 31. napja után is érvényesítheti, de csak az ország területére való visszatérésétől számított hatvan nap alatt. Az 1947. évi december hó 31. napja után az igény érvényesítésének a jelen rendelet alapján sincsen helye, mégpedig akkor sem, ha az igénylő az ország területére az említett napig sem tért vissza, illetőleg ha a visszatérésétől számított hatvan nap addig nem telt el.

VENDEGLŐ,

kávéházi
berendezések,
székek, asztalok
olcsón!
Tel.: 139-274
Népszínház-
utca 31.

JAHRZEIT- TÁBLA

készítését olcsón elvállalom.
UNGÁR MÓR, Király-utca 17.
Kapu alatt vagy I. emelet 4.

Papir, írószer

üzleti könyvek, kartotékok, váltók, lejárati és alkalmazási nyilvántartási könyvek.

Weinberger és Fejérmé

IV., Deák-tér 6. (Anker-palota).

INTELLIGENS URILEÁNY, KITÜNDŐ FÓZÓ ELHELYEZKEDNE magánosműveltségű, vagy kisebb családjában. Marány-utca 4. b. 9. 2-3. kőszék.

Szabadsághegyen Noémi penzióban

változtatlanul elsőrendű orth. házer ellátás, étkeztetés. Egész éven át nyitva.
Telefon: 161-812. Cédus-utca 5., Fehér-utca 11.

HOGY TÖRTÉNT?

L.

A Nemzetközi Vöröskereszt fellépése

Végül is az ügyvivővel folytatott rövidebb vita után elhatározták, hogy a Vöröskereszt még ma délután megírja felszólítását a magyar és német hatóságokhoz egyidejűleg, amit holnap a spanyol követségnek fogadjak bemutatni. A spanyol ügyvivő viszont hivatkozott arra, hogy a Vöröskereszt demarche-másolatának birtokában az abban foglaltakat a magyar és német hatóságoknál „note verbale”-al meg fogja erősíteni.

Kérdés formájában arra céloztam, hogy esetleg jó volna kívánni előbb a magyar hatóságok választát és csak ennek birtokában fordulni a német hatóságokhoz. A Vöröskereszt két megbízottja erre feltűnően összenézett, majd a rendkívüli megbízott azt mondta, hogy a párhuzamos lépéshez ragaszkodniok kell, mivel a német hatóságok ma reggel jelentették ki előtte, hogy a magyar kormány az illeti zsidóságot a németeknek teljesen átadta.

A magyar hatóságok a zsidókat a németeknek akarják átadni

Mikor ezt bizonyos megütközéssel fogadtam, Born azszal igyekezett elvenni a kijelentés életét, hogy azt már néhány hete ugyanis mindenki hallotta. Mikor pedig rámutattam arra, hogy más az, amit néhány hete történt és más az, ha ugyanazt ma megerősítik a rendkívüli megbízottjaim köztötte, hogy abból, amit hallottam, egy szó sem szabad, hogy napvilágra kerüljön.

Born ezután megkért, hogy az 800 gyerekből a Comité d'assistance au réfugiés tavorára szentelt számunkra kiválasztásra meghagyott 300 gyermek nevét már most foglaljuk listába és ezeket az indulásig a Vöröskereszt védelme alatt álló táborba kívánják elhelyezni.

Ezután megállapodtunk abban is, hogy a spanyol kormánytól az ügyvivő 50 felnőtt zsidó részére való vizum kiszolgáltatását is kéri engedélyezni, akikre mint kísérőkre szükség volna. Ha ez nem sikerülne, akkor a Vöröskereszt (esetleg a spanyol Vöröskereszt) gondoskodnék a zsidókról. Egyben közölte, hogy a spanyol követség 20 gyermeknek és 15 felnőttnek a kijelölését magának fogja fenntartani, amihez hasonló számú igényt Bornék is bejelentették.

A listákra csakis olyan gyermekeket szabad bevenni, akik jelenleg is Pesten tartózkodnak és nem internáltak. A spanyol ügyvivő ezután behatározta a deportálásokról beszélgő borzalmas hírek valódiságát felől. Az ügyvivő ezután reményeknek nevezte a hozzá

befutó híreket és ezt a nézetét igen hosszadalmasan ki is fejtette.

Holnap reggel kell érdeklődnöm Born úrnál, aki az irtó levélnek egy kópiáját rendelkezésünkre fogja bocsátani.

Egyéb jelenteni valóm nincsen.

1944 július 31.

A Vöröskereszt demarcheja

A jelentéshez mellékelve van Friedrich Bornnak a magyar külügyminiszterhez intézett következő jegyzéke:

„Note an das kgl. Ungarische Aussenministerium

Herr Minister!

Die Spanische Gesandtschaft in Budapest, teilt mir mit, eine Instruktion der Spanischen Regierung erhalten zu haben, wonach das Einreisevisum für 500 jüdische Kinder aus Ungarn, nebst dem benötigten Begleitpersonal, van 50—70 Erwachsenen, zu erteilen sei.

Das Internationale Komitee vom Roten Kreuz wurde ersucht die notwendigen Schritte zu unternehmen, um die Ausreise aus Ungarn der vorerwähnten Zahl jüdischer Kinder, nebst dem ersähten Begleitpersonal, in die Wege zu leiten und in gleicher Weise die Durchfahrt durch dritte Länder zu kontrollieren.

Ich bitte Sie, Herr Minister, mir mitteilen zu wollen, ob die Ungarische Regierung des Einverständnis gibt, diese Aktion für die Entsendung von 500 jüdischer Kinder, nebst dem notwendigen Begleitpersonal nach Spanien, in Gang zu bringen und durchzuführen.

Genehmigen Sie, Herr Minister, die Versicherung meiner vorzüglichen Hochschätzung.

Der Delegierte für Ungarn
Friedrich Born
Comité International de la Croix-Rouge
Delegation en Hongrie.

A tárgyalások augusztus 2-án folytatódtak, amelyről dr. Ger-

gely Györgynek a következő jelentése számol be:

„A mai napon előzetes megbeszélés értelmében megjelentem a Nemzetközi Vöröskeresztnél, ahol Friedrich Born úrral a következőket végeztem:

Áadtam a M. Kir. Külügyminisztériumhoz intézett jegyzéknek két másolatát. A másik példányt holnap kell továbbítani a spanyol követséghez, ahol is megállapodásunkra hivatkozva, az ügyvivőt a megígért note verbale megtételére kell felhívnom. Az ügyben a külügyminiszter állandó helyettese, dr. Jungert-Arnóthy rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter jár el. Ő kapta meg a Vöröskereszt jegyzékét is és ő hozzá kell irányítanom a spanyol ügyvivőt is.”

A német hatóságokhoz Born a mai napig nem intézett jegyzéket, én szándékosan nem kérdeztem, hogy miért, mert úgy gondolom, hogy ennek a jegyzéknek a pillanatnyi elmaradása a mi szempontunkból célszerű.

Jaross a zsidókérdésről

A megbeszélés során, amely ezúttal ismét kb. másfél óra hosszat tartott, annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a palesztinai első csoport sem tud majd kijutni az országból a törökországi várható események miatt. Elmondta továbbá, hogy tegnap a Vöröskereszt rendkívüli megbízottjával együtt Jaross Andornál volt, aki kijelentette, hogy mintegy 200—250.000 zsidót hajlandó a Nemzetközi Vöröskereszt rendelkezésére bocsájtani. Ezután a kijelentés után hosszasan fejtegette a Vöröskereszt urai előtt a zsidókérdésben elfoglalt álláspontját. Friedrich Bornnak az a benyomása támadt, hogy Jaross a zsidók eltávolításával, a maga részére „a történelem előtt” akar érdemeket szerezni és olyan fanatikusnak mutatkozott, hogy a delegátus szavait használva, „nem is volt érdemes vitatkozni vele”. Jaross egyébként azt is

mondotta, hogy egyáltalában nem áll szándékában a zsidókat feleslegesen kinézni és csaknem szabad kezét adott a Vöröskeresztnek karitatív tevékenységének kifejtéséhez.

Akik „idejében” jelentették

Ezután elmondotta Born, hogy egy magasállású ur („eine sehr hohe ungarische Persönlichkeit”), aki „excellence” címet visel, járt nála tegnap, vagy tegnapelőtt, s bosszu megbeszélésük során azt a kérdést intézte hozzá, hogy vajon a Vöröskereszt hajlandó lesz-e a magyarokért, adott esetben ugyanugy közbelépni, mint ahogy azt most a zsidókért teszi. A delegátus azt válaszolta, hogy ha majd igen nagy szükségben lesznek, akkor a Vöröskereszt közbelépése nyilván nem fog elmaradni, mivel ők nem részrehajlók.

Az állítólagos „Encsi” zsidó tábor

Továbbiak során közölte Bornnal, hogy eddig még megerősítellen bir érkezett hozzánk, hogy állítólag Encs községben Kassa közelében felállított zsidó internálótáborban az emberek naponta 70 gramm kenyeret kapnak és a bánásmód olyan, hogy eddig kb. 1000 halott volt. Sürgős segítséget kérnek. Határozottan hozzáfűztem, hogy közlésemet nem tekintheti autentikusnak, mivel a pontos lényállás megállapítása folyamatban van. Azt válaszolta, hogy mi helyt a hír valószínű bizonyult, értesítsük. Azonnal le fog utazni és a Jarostól tegnap kapott felbatalmazás alapján rendet fog teremteni. Az adatokat feljegyezte. Ez alkalommal ismét felhívtam a figyelmét arra, hogy semmiféle közlésünket se használja fel az Intéző Bizottságra való hivatkozással. Ezt tudomásul vette és határozott ígéretet tett. Körölte azt is, hogy ilyen tekintetben a rendkívüli meghatalmazottat szinte túlzó óvatosságra intette.

Ennek a jelentésnek különös érdekessége az, hogy foljegyzést tartalmaz arról a beszélgetésről, amit Born és Schirner, a Vöröskereszt külön megbízottja, Jaross Andor belügyminiszterrel folytatott. A másik érdekessége pedig az, hogy még a legjobban informáltak is hittek abban, hogy Magyarországon elrejtett helyeken zsidó táborok vannak és nem mindenkit nyelt el az auszvitzli katlan. Tényleg június és július havában sokfelé kutattak Magyarországon ilyen elrejtett táborok után. Mindenféle kőszá hírek terjengtek, amelyek, sajnos mindég alaptalanoknak bizonyultak.

MUNKÁCSI ERNŐ

(Folytatjuk)

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent elintéz — (Éjjel-nappal)
Oránként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Szenczer Vörösmarty-utca 31. Rádió, porszívó és villamossági cikkekben nagy választék

Weisz Mór Pékáruk, cukrászsütemények, sütőde és cukrászda békébeli minőségben
Budapest, Dob-u. 22 Alkalmi rendelést vállal

Bundát a készítőnél. Festés, átszabás, alkalmi vételek. Pézsmá és más vadbőr vétele. **POLLA R.** Mesterúter-u. 6. (Bírácsarnoknál)

A XI. WIZO-világkonferencia Bázelben

Gács Teri beszámolója

1946. december 15-én nyílt meg, a Baseler Kaufmännischer Verein új épületének dísztermében, a WIZO (Womens International Zionist Organisation) XI. világkonferenciája. A megnyitást, december 15-én délelőtti, a kongresszus sajtótermében, sajtófogadás előzte meg. A bel- és külföldi sajtó, francia, angol, héber és zsidó lapok kiküldöttei, minden világörz sajtómegbízottai jelenlétében nyitotta meg Hanna Hinginsky, a nagy kanadai WIZO-föderáció elnöke és a világexekutiva tagja, a sajtóülést. Rebecca Steff, a világexekutiva elnöke ismerteti a WIZO múltját, amely 1920-ban, egy lelkes, kisgyermek asszony csoporttal vette kezdetét és ma, huszonhét elpusztult föderáció mérhetetlen fájdalmas elvesztése dacára, több mint 50 országban több mint 100.000 tagot számlál, munkás tagokat, akik mind azon fáradoznak, hogy megvalósítsák a WIZO kettős, nagy feladatát: asszonyok és leányok produktív munkára nevelését Palesztina számára és az anyák és gyermekek gondozását, mely utóbbi feladat, az európai zsidó tragédia folytán megsokszorozódott. Hadassza Samuel, Palesztina első kormányzójának, Sir Herbert Samuelnek menyecské, a palesztinai szervezőinek, a női munkásszervezetek karöltve végzett munkájáról beszélt, melynek főcímére, a leányoknak uttörő munkára nevelése és 150 gyermekintézmény hatalmas hálózatának szervezése és gondozása. Nanny Margulies, a palesztinai WIZO-exekutiva propagandavezetője ismerteti a komplikált módozatokat, melyekkel egy Londonból, mint Palesztinából, távoli földrészek különféle nyelvű országait látják el állandó anyaggal és serkentik lankadaltan munkára.

Ugyanaz nap délután, a DP Campokban, Németországban dolgozó három palesztinai kiküldött és Hadassza Samuel, aki maga is járt a táborokban, beszámolóját a campek életéről. Sikertelt egy izraeli palesztinai női bizottság számára engedélyt szerezni az UNRRA-tól, hogy bekapcsolódhassanak a táborok életébe. A menekültek száma egyre nő. 40–50 ezerből, 155 ezerre nőtt a számuk az angol-amerikai zónában. Ezek között sok Lengyelországból bevándorolt 18 éven aluli gyermek, akiknek létezéséről nem is tudtak. Beszélték a lelki problémákról, a rossz idegállapotról, melyet az abnormalis életmód és a gyökértelenség kivált. A gyermekeknek észlelt, tragikus, depresszióról és ebből fa-

kadó érdeklődéshányról és főképpen arról a jelenségről, hogy bár Németországban ma megvan adva a lehetőség a gazdasági életbe való bekapcsolódásra, a menekültek erre nem mutatnak hajlandóságot. Inkább elviselik a vigasztalan várakozás és gyökértelenség nehézségeit abban a reményben, hogy ez az állapot közelebb viszi őket sorsuk olyannyira óhajtott megoldásához, Erec Jisrael földjéhez.

Pénteken, 13-án este a bázei nagylemplom ünnepi istentiszteletén vett részt a WIZO, a kongresszusi delegációval együtt és szombaton, 14-én este a Stadtcasino nagy zenetermében, a bázei izr. hitközség látta vendégül a delegációt.

A megnyitó megrendítő gyűléstörténettel kezdődött. A fehér-kékkel bevont előlki emlévtény előtt, melynek hátterében, óriási nagytáblán a WIZO művészi tervezésű jelvénye díszlett, hatalmas, világoskék Magen Dávidba ékelte 52 gyertyatartó. A néma csendben álló többszázfőnyi közönség előtt, 52 asszony járult a gyertyák elé, hogy meggyújtásuk az emlékezés lángjait, a terroruralom alatt elpusztult asszonytestvéreik emlékeztetése. A néma, könnyes, méltóságteljes csendben, mintha lelkeket idézett volna minden fellobogó gyertyaláng. Pollák Irma, az elpusztult nagy csehszlovák föderáció volt elnöke jelenleg a palesztinai exekutiva tagja, lélekbeemerkoló szavakkal emlékezett meg véres veszteségeinkről.

Azután, az 52 gyertya lobogó fényénél, az élet szava vette át a maga jogait.

Chajale Grossmann, a varsói gettó felkelőinek egyik vezetője szólalt meg elsőnek, hangsúlyozva, hogy a pusztulásból megmaradt ifjúságot Erec Jisrael számára olyanná kell nevelni, hogy ne szolgáltatssa ki magát ellenállás nélkül az erőszaknak, hanem biztos pusztulása tudatában is harcoljon emberi méltóságáért. Fay Grove a londoni WIZO kivételes tehetségű főtitkára felolvassa a világ minden tájáról érkezett üdvözlő táviratokat és leveleket. Utána előszóval köszöntik a konferenciát a cionizmus legmagasabb hatóságai és Erec Jisrael zsidósága nevében Eliezer Caplan és Brodetsky professzor, a nemzeti alapok részéről, a Keren Hajesod nevében Leib Jaffe, a Keren Kajemeli részéről, dr. Granovsky, a Vaad Leumi (Nemzeti Tanács) részéről dr. Katznelson, náciz szavakkal emlékezve meg a WIZO-ról, mint értékes munkatársról, az országépítés nagy feladatában. Majd a svájci WIZO és az összes svájci női

szervezetek részéről hangzanak az üdvözlések, melyeknek viszáterő refrainje a kívánság, a zsidó nép hazájának mielőbbi megvalósulása Erec Jisraelben.

Rebecca Steff hatalmas felépítésű, mély gondolatokkal teli beszédében vázolja a WIZO megéleszthetetlen magatartását, az utolsó genfi konferencia óta eltelt súlyos 7 esztendő alatt. Hangsúlyozza, hogy a WIZO teljes tudatában van, mai megkettőzött kötelességeinek. Elitéli a terrort, de okolja azokat, akik távol tartották Palesztina kapuitól a bevándorlókat, meggyújtva az elkésredés lángját a fiatalok szívében. Ünnepelesen hangsúlyoz-

za, hogy a WIZO mindenben feltétel nélkül azonosítja magát a kongresszus határozataival.

A palesztinai föderáció nevében Hadassza Samuel beszélt, kiemelve, hogy a háború alatt 100.000 menekültet fogadott be az ország, ellátva és beékelve a gazdasági gépezetbe és képesek rövidesen újabb százezret befogadni és ellátni, csak végre megkapnák már a várakozók, a hazájukba való visszatérés jogát.

Jóval éjjel után oszlott szét a megnyitó közönség, hogy másnap részt vegyen a WIZO-konferencia plenáris ülésén.

(A beszámoló közlést folytatjuk.)

Falavatták a szombathelyi izr. hitközség új kulturtermét és imaházát

Szombathely, december 31.

Bombának kellett elpusztítania a szombathelyi neolog hitközség kulturtermét, hogy ma, alig néhány lépésnyire attól az emlékműtől, amely 4228 deportált kegyeletét őrizi, olyan új kulturterem adjon otthont az ottani zsidóságnak, amelyben új szellem, új élet adja meg a keretét egy új rendszernek — mondotta dr. Hacker Iván, az új elnök.

A maroknyian megmaradt szombathelyi hősorsosaink erájuk minden megfeszítésével létrehozták új otthonukat s így ma színpaddal felszerelt előadói terem, olvasóterem, adminisztrációs irodák céljait szolgáló helyiségek adnak társadalmi és kulturális összejövetelei lehetőségét a mindenholonnan „kinézett” visszatérteknek. Csak akkor tudjuk érdemtelten megérteni a szombathelyi „hézagpótló” teljesítményét, ha utalunk arra, hogy mindössze hat család van a városban és egész Vas megyében, ahol férj és feleség is visszatért, a tizenhatéven aluli deportáltak közül pedig egy sem jött vissza... Szombathelyen ezidő szerint egyetlen más helyiség sem állt a zsidóság rendelkezésére, ahol együttes találkozóra jöhettek volna össze. A templomot elképzölhetetlen vandalizmussal rombolták szét a fasiszták, úgy, hogy eddig csak egy két szobáskából álló magánlakásban lehetett istentiszteletet tartani. Ma, a kulturház földszintjén új imaház készült el.

December 22-én tartotta meg a hitközség elnökválasztását, amelyen egyhangú bizalommal, dr. Hacker Iván ügypéld lett az új vezető. Chanuka gyertyagyújtással és dr. Horovitz József szentbeszéddel kezdődött ünnepség keretében mutatkozott be az új tisztikar.

Dr. Hacker elnök, közel egyórás beszédében ismertetette a hitközség új programját és ualt annak a tervezetnek a keretére, amelynek szellemében nem lesz különbség tisztviselő és hitközségi tag között.

— Irányunk pedig a cionizmus... — mondotta, — ez a kulturház pedig új otthonunk lesz, ahol zsidó kulturális és társadalmi életünket a saját körünkben, a magunk épülésére fogjuk előre kidolgozott program szerint élni. Beszélt azokról a pénzügyi nehézségekről, amelyeknek áthidalása tudja megvalósítani az új vezetőség célkitűzéseit.

Sonnenfeld Miklós zongorakísérettel Kellner Pál adott elő Goldmark-művet, majd Löwensohn Béla tartott felolvasást az asszimilációról. Előadása alátámasztása volt az előző expozé: a magyar zsidóság jövőbeni egyetlen járható útját jelezte meg, amely mizrach felé vezet...

A szombathelyi temetőt is bombák szántották fel és a szét-dúlt sírok tömegét kellett helyrehozni, újra kellett a temető falát és tetemházát is építeni. Egyik-másik sírt hiába keresnénk hozzátartozók, ha nem pusztult volna el a szombathelyi zsidóság nagyobb hányada Auschwitz, Dachau, Mauthausen és egyéb gázkamrák tömegében, mert a fasizmus emlékei közös sorsot szántak az elődöknek is...

Miskolci Izraelita

Anyahitközség

Felhívás!

Hitközségünk Emlékei Bizottsága könyvtárában megőrizti művelőknak a neveit, akik Nagy-Miskolc város és Barsod vármegye területéről deportáltak, munkaszolgálat, nyilas elhurcolás következtében mártírhaltak haltak. Felkérjük az érdekelteket, hogy vonalkód adatokat a hitközségi irodához legelőször lehessen eljuttatni szíveskedjenek.

Gyertyát

Barbiert, háztartási cikket vásároljon szombathelyi úton. ZAUBERER, Dob-utca 23.

„Elvész az én népem, elvesz”

Irta: Gervai Sándor

E helyett a cím helyett nyugodtan írhattam volna azt: *a mohácsi izraelita hitközség halálkódása*. Ezzel a kétségbeejtő képet mutató parányi zsidó közösséggel kapcsolatban, valóban el lehet mondani azt, hogy egy nép nem csak akkor hal meg, amikor a csatatéren legyilkolják, vagy városait a földig lerombolják, hanem akkor is, ha önmaga olyan világnézetet vall, olyan magatartást tanúsít a közösség eszményeivel, törekvéseivel és vallásával szemben, amely napról-napra gyengíti a résznek az egészhez való kapcsolását s elszakítja azokat a szálakat, amelyek a kisebbséget a többséghez fűzik.

Ezek a gondolatok jutottak az eszembe, amikor végighallgattam a mohácsi zsidóknak a vallomásaikat önmagukról, életükéről, hétköznapjaikról. Most nem azokról akarok beszélni, akiket a zsidó sors vértanúvá avatott, hanem azokról, akik méltatlannokká váltak, mint utódok, mint megmaradtak a mártír elődökhöz. Mohácson, Gerstl József tanító adatai szerint 110 zsidó lélek él, kétharmadrész férfi. Ezt az adatot azért emeljük ki, mert ebben a kis zsidó közösségben végzetes következmények származtak abból, hogy kevés a nő. A mohácsiakkal ezzel magyarázzák meg azt, hogy miért szűkölt fel 60 százalékra a egyes házasságok száma és miért szaporodik egyre újabb tagokkal a kitérők leverő képet mutató csapata. Mondjuk erre a jelenségre kissé nagyképen azt, hogy egy asszimilációs folyamat indult meg, amely véglegesen megoldja a zsidókérdést itt a világnak ebben az eldugott sarkában? Jó, tegyük fel azt, hogy itt valóban asszimilációs folyamat játszódik le a szemünk előtt: magyarul mondva zsidó öngyilkosság, a zsidóság önmegsemmisítése és eltemetése, akkor is fel kell vetnünk a kérdést, hogy miért nem folyamodtak ehhez a szerencsétlen megoldási módozathoz a szerbek, a sokácok, akik szintén itt élnek Mohácson, akik megtartották apáik nyelvét, szokásait, hagyományait és mindent elkövetnek annak az érdekében, hogy megmaradjanak és fejlődjenek, és nem keresik azokat az ürügyeket, érveket és indokokat, amelyekkel önmaguk és a világ előtt kimagyaráznák azt, hogy az ő megszűnésük és eltűnésük a világ közösségeinek a szövetségéből, érdeke a népeknek.

Eddig azt vették a zsidók szemére, hogy helytelen irányba indultak el akkor, amikor a gentryhez, a vezető közeposztályhoz, egyes esetekben az arisztokráciához asszimilálódtak. A mohácsi zsidókat ma ezzel vádolni nem lehet. Ők egy-két kivételtől eltekintve, cselédnányokkal kötöttek házasságot. Az asszimilációnak ez a demokratikus iránya azonban egyáltalán nem békítette meg a zsidósággal azt a réteget, amelyből a zsidó férfiak feleséget választottak. Ellenkezőleg. Ezek a zsellérek dühösek a zsidó „urakra”, akik már a „szegény ember jányát is elveszik”. A közeposztálynál, a zsidó férfiaknak ez a választása a már meglévő gyűlölet mellett, még a megvetést is kiváltotta.

Csodálkozhatunk-e ezek után, hogy a Jó Pásztor hittérítő előadásaira hívogató plakátokat ott láthattuk a zsidó kereskedők kirakataiban s az előjárók komolyan mérlegelték azt, vajon teljesítsék-e azt a kívánságot, hogy a hitközség kulturtermében tartson előadást Eliás József, a Jó Pásztor vezetője?

Ezek mellett a leverő jelenségek mellett azonban *vigasztaló tünetek is mutatkoznak*. Reménykeltő és biztató ígérlet a jövőre vonatkozólag az, hogy az elképesztő ideológiai zűrzavar mellett, amely az itteni zsidó lelkeket megüli, nagy érdeklődést mutatnak akkor, ha ott helyben olyan előadásokat hallhatnak, amelyek a zsidó öntudatot megerősítik bennük. A közönyösség és részvétlenség ma még nem változott át a zsidóság elleni határozott ellen-szenvvé és nem is szabad engedni, hogy a helyzet idáig fajuljon. Nem láttam ugyan nagy készséget arra, hogy a zsidó kultúra és vallási élet felvirágoztatása érdekében a hitközség anyagi áldozatot is hozzon — ezt talán azzal is magyarázhatjuk, hogy a száztíz mohácsi zsidó közül 59 a Joint támogatására van utalva, — azt azonban nagyon szívesen vennék, ha Budapestről legalább minden két héten rabbi jönnék meg, vagy zsidó kulturális fejlesztő művész-csoport. Lakást és ellátást adnának, de az utazási költséget és a tiszteletdíjat — az ő elgondolásuk szerint, — valamely központi hivatalos szervnek kellene fizetni.

Mit tagadjuk, szomorú képet mutat a mohácsi zsidóság élete. Helytelen dolog lenne, ha megelégednénk a tényleges helyzet fellátásával és nem kulalnánk

azokat a módokat, amelyekkel ezen a helyzeten változtatni lehetne. Ezeket a szomorú állapotokat előidéző okok sokkal bonyolultabbak, semhogy egy rövid cikk keretében részletesen kifejtethetnénk a szükséges intézkedéseket. Egyet azonban meg lehet állapítani: *halasztatlanul szükséges nemcsak a mohácsi, hanem az összes vidéki zsidó kis közösségeket kulturális szálakkal hozzáfűzni a pesti zsidósághoz, mert az egyedülálló, az elszigeteltség, egyéb okok mellett, fokozza bennük a zsidóságtól való el-távolodás hajlamát.*

Hirek Palesztináról

A palesztinai katonai parancsnok politikai iskolázatlansága folytán ismét elmérgesedett a helyzet Palesztinában

Az elmúlt hét Palesztinával kapcsolatos rádióhírei és sajtó-jelentései ismét a *palesztinai helyzet elmérgesedéséről számoltak be*. Az új terrorhullám indító okait vizsgálva, lehetetlen nem gondolni a XXII. cionista kongresszus politikai határozatainak azon kitételeire, amelyek a palesztinai fegyveres zsidó megnyilatkozásokat első-sorban az angol részről történő törvénytárgyalásnak tudja be. Ismeretes, hogy a XXII. cionista kongresszus egész tartama alatt teljes csend uralkodott Palesztinában. A kongresszus befejezése után azonban az antiszemita magatartásáról hírhedt Barker tábornok Palesztinának távozásban levő katonai parancsnoka parancsot adott, Abraham Kimchi nevű fiatal zsidó fiatalembernek a megkorbácsolására, bár a Waad Leumi memorandumban kérte az angol hatóságokat a megalkalmazási fenyítés, mint büntetési mód eltörlésére, Barker tábornok, aki minden rendelkezésével a zsidóságot első-sorban megalkalmazni kívánja, az ítéletet fenntartotta és végrehajlatta.

A Jewish Agency szóvivője megbélyegzi a terrorista csoportok új meg gondolatlan cselekedetét

A XXII. cionista kongresszus egységes politikai állásfoglalásának megfelelően a *Jewish Agency londoni szóvivője sajtókonferencián bejelentette, megnyugyre kárhózatosa a terrorista csoportok működése Palesztinában*. „A brit birodalmat nem veszélyeztetik az Irgun Zvai Leumi cselekedetei, de igenis komoly kárt okoznak a zsidó népeknek”. Sajnálatos azonban, hogy olyan rendelkezések adatnak ki, amelyek kedveznek a terrornak és amelyek egymás után a mind elítélendőbb események láncolatát idézik fel. Nem kétséges, hogy a megalkalmazási fenyítés alkalmazása idézte fel az eléggé el nem ítélhető terrorista ellenintézkedéseket és az ezt követő londoni bosszút, amely már a második londoni zsidó templom felgyújtásához és tóratekeresek elégetéséhez vezetett, bizonyítja, hogy az események már túlélték azt a fokot, amikor rendőri intézkedésekkel segíteni lehet a helyzet megszüldé-

Ez a rendelkezés borította fel az Erec Jisraelben nagynéhány helyreállított nyugalmat. Az Irgun Zvai Leumi és a Stern csoport tagjai megtorlasképpen egy angol őrnagyot és három angol őrmestert elraboltak, megkorbácsoltak, majd szabadon engedték őket. Az angol katonaság ezután Palesztina több helyén felelőtlen bűntetési eljárásokba kezdett, melynek következtében általános ostrom-állapotot hirdettek ki az egész ország területére. A palesztinai fő kormányzó Sir A. Cunningham azonnal Londonba utazott, hogy ott Bevinnek és Jene gyarmatiügyi miniszterrel tárgyalhassék meg a legközelebbi teendőket. Cunningham londoni útja annak bizonyítéka, hogy a fő kormányzó komolyan látja a helyzet tarthatatlanságát, mert nem vállalt felelősséget az angol kormány palesztinai képviselőitől, amikor katonai szervek apolitikus magatartása felborítja mindazt az építő kezdeményezést, amely a fő kormányzó eddigi működését jellemezte.

tásán és beigazolódtak a XXII. cionista kongresszus azon követelése is: hogy csak a palesztinai kérdés politikai tisztázása adhatja meg végre a sokat szenvedett ország lakóinak a nyugalmat.

Az arabok egymást gyilkolják

Amire a palesztinai zsidó szervezetek soha nem voltak hajlandók, t. i. testvér-vér ontására és polgárháború felidézésére, a politikailag sokkal iskolázatlanabb arabok nem riadnak vissza egymás legyilkolásától. Jerrusaálemi jelentés szerint Mohamed Zeinati sejket Abdullah Kirdy palesztinai nem hivatalos követét, arab nacionalista szélsőséges elemek Haifában meggyilkolták. Zeinati sejkéről tudott volt, hogy mindig békéltetően járt el arab és zsidó falvak vitáiban és ismert volt, az arab zsidó együttműködés érdekében kifejtett tevékenységéről. Az arab szélsősé-

gesek támadásba kezdtek azon arabok ellen, akik barátságosan viselkednek a zsidók irányában és Zeinati egy hónap leforgása alatt már a negyedik áldozata ennek a terrorista kampánynak.

Uj ciprusi csoport érkezett Palesztinába

Jeruzsálemből jelentik, hogy az Ocean Vigoul hadihajó fedélzetén új bevándorló csoport érkezett Ciprusból Palesztinába. A 750 új bevándorlót azonnal az Atlit-i táborba vitték. November 29-ike óta az új csoporttal együtt immár 2800 ciprusi internált jutott el Erec Israeleba és közülük 1050 már teljes szabadságot kapott az ország bármely pontján való letelepedéshez.

(GELLÉRT)

Deportáltak!

Nagy jutalom annak, aki pozitív hírt tud adni leányainak!

Levendel Ibolya

(Auschwitzban 1944. októberben a B 27-es cseh légerőben)

Levendel Ica

(Bergen-Belsenben 1945 márciusban halt meg) Könyörögve kéri lelkében méltó szülei az őszinte hír. LEVENDEL JÓZSEF, XIII., Csata-utca 14/a.

A Győri Izr. Anyahitközség

pályázatot hirdet

előadásokhoz, sóchet ubodek és sameszi állásra. Ötvenévesek (köl-ből) egyszerű másolatban kéri-ek csatolni. Javaslomazás: megem-vezés szerint. Korlátár 45 év. Mőhöl előtérben részesül. Utóbbiságet csak meghívottak térítünk meg. Pályá-zaók a győri Izr. Anyahitközség, Kossuth Lajos-utca 5. sz. címre küldendők. Határidő: 1947 január hó 31.

Hívjon! Jöjjon!

Vezek aranyértékű fortotért: szőnye-geket, porcellánt, lőrgépeket, régise-geket, férfi és női ruhákat, perzsa-kabátot, fényképezőgépet, festmé-nyeket

Gerstl-Majoresi

VIII., Eszterházy-utca 17 (Sán-dor-utca sarokánál). T.: 125-077.

Átadó fizet - üzem - iroda-helyiségeket

FELLNER

közvetít

Szt. István-körút 30. sz. Marx-térről
Telefon: 128-792

EGYEDULÁLLÓ ÖREG UR kocser ház-tartás vezetésében járatos

házvezetőnőt keres

a „Szorgalmas” jelűre a kiadóba.

A Pesti Izr. Hitközség utján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII. Sip-utca 12. L. 18. délelőtt 9-12.

- 1223 Dr. Herceg Ferenc és neje, ügyvéd, Belgrádból, keresi Izr. Hitközség, Belgrád.
- 1224 Heller Katalin, 1917, Richter Évát 1923, keresi American Joint Com Salzburg
- 1225 Smilek Herzberg, Wilamowitz, keresi Gizella Herzberg, Stuttgart.
- 1226 Atlasz Sándort és nejét, Bleier Olga keresi, Atlasz Dávidné, Arad.
- 1227 Feenman Károly keresi Moris Weintraub, Tel-Aviv.
- 1228 Jager László keresi Schlomo Dicker, Műldorf.
- 1229 Fried Herman keresi, Fried C. A. Páris.
- 1230 ö. Nagy Jenőné, sz. Schenk Margit keresi Sever Antal, Boro-vo.
- 1231 Berker Andor és Rózsit keresi Kasál Anna, Lubin, Jugoszlávia.
- 1232 Guttmann Berry, sz. 1920 Munkács, Bózsai 1917, anyja Guttmann Szenderné, Kolm Hanni, sz. Feketsapátok, keresi Lous Kohn U. S. A.
- 1233 Lewkowicz, Hersch és Pessa fiai keresi Jakub Lewkowicz, Lodz, Polska.
- 1234 Holzhauer Ernő, sz. 1905 Casky Budejovice, keresi Hilda Holzhauer, C. S. R.
- 1235 Wallerstein Márkust keresi Paul Breithofor, Wien.
- 1236 Perlakyné sz. Vojtitzky Piroška sz. 1916, keresi Maria Pfanni, Wien.
- 1237 Róna Zsigmond keresi Kurt Soffer, Wien.
- 1238 Wójcák Kálmánt, Bernádot, Hermann keresi Sapira Samuel, Boszterce.
- 1239 Rosenberger Szerén sz. Stern Maltersburgból, keresi Steiner Marsó, Lemberg.

- 661 Galiné, sz. Kovács Margitot, sz. Esztargon, Róna Simon tanítót Óbudáról, Révész Bólt kb. 66 éves, keresi Irma Weissner, Ge-yerből.
- 671 Foronlnei Sándort keresi Perl Izraél, Galati, Románia.
- 723 Oszmann Sándort és Jenőt ke-resi Schuller Horbent, Wien.
- 724 Heitrich Gézát és nejét keresi Erna Radicevic Gross, Zágráb.
- 201 Neumann Sámund, ezeltől Dam-ianich-n, 25c., keresi W. Neu-mann, Cseccia.
- 210 Sebel Jakab és nejét Margitot és Trudet keresi Leo Sebel, London.
- 216 Feldmann Sándort, nejét, Her-mint és fiai Istvánt keresi Gott-lieb Zsigmondné, Tel-Aviv.
- 235 Feigelstock Ignádot és Kohn Etsát keresi Feigelstock Sig-mund, Glen, Iris.
- 257 Flecherne, Hamburger Klárát keresi Arthur Hamburger, Ber-lin.

Jelentkezés:

Pesti Izr. Hitközség Sip-u. 12. I. em. 16.

- 896 Kramer Tibor, kb. 26 éves, lakott Kolozsváron.
- 837 Grün Ernő, kolozsvári mér-nők, mint musz. volt a Ti-mót-utcában.
- Schönfeld Aladár szerkesztő, ki márciusig Wienben a „Montag mit dem Sport-montag” szerkesztője volt. Mikor ezt az állást elvesz-tette, feleségével Magyar-oroszra jött, mert szüle-it magyar volt. Wienből érdeklődnék utána.

A Magyar Vöröskereszt Nemzetközi Szociális Szolgálat,

Budapest, Baross-utca 16., I. em. 30.

Iséri mindazokat, akik alant felsoroltakról bármit tudnak, jelentik, jelen közzétételre való hivatalossággal nyújtják a Magyar Vöröskereszt fenti szol-gálatának. Külföldről érkezett érdeklődésre adandó válasz miatt minden adat értékes számunkra.

- Alexander Gertrud Éva, mendoni ro-kona keresi.
- Ansel Ilse, 45 év körüli kereskedő. Alfréd Benedikt dr., a kaszai gimnázium hittanára
- Abraham Emil, utolsó ismert lakhe-lye Hida volt.
- Basere Lichiené szül. Forti Oritsa, Prágában látta utoljára.
- Dánu Pál kőműves, utoljára Duna-szegrőn odott hirt.
- Deutsche Hona, veszprémi születésű, deportáltak.
- Ercell Augusto de Marco Giuseppe, Rómából.
- Fluss József, szül. 1926, tanuló.
- Fried Lajos, szül. 1895, kereskedő.
- Gellis Gyula és Emik a Gestapo fog-lyai voltak Sopronban.
- Gellis Erwin, szül. 1921, Kőszegen volt munkatáborban.
- Goldblatt József, kárpitos, beztercei születésű.
- Hacker Alfréd, budapesti gyáros, bé-csi lakos volt.
- Hackó Anna, szül. Kápolnya, Ravens-brückből adott utoljára életjelet.
- Halmi László, munkaszolgálatos volt Moszkvában.
- Herrl Gizeha, New Yorkból keresi Frankel Benjamin.
- Herrmanné, Gellis René, szül. 1912, Kistarcsáról deportáltak.
- Huszár Miklós, feleség: Klein Manci, gyermeke: Robert, Budapestben lak-tak, Tel-Aviv.
- Kapoly Irma, Bacsáról deportáltak.
- Kata Izidor, szül. 1913, artista.
- Krammer Pálné dr., szül. Boros

- Lenke, Bergen-Belsenből. Ulrich-hama-ba került.
- Lebovitz József, 1 éves és Lebovitz László 13 éves.
- Löwy Frigyes, szül. 1934-ben és Löwy Tivadar, szül. 1929.
- Mario Jacsché, valamelyik német in-ternálótáborban volt, Bofognából keresik.
- Menczer Dező, Altkölog a Mester-utca-ban lakott.
- Nadas Sándor, aki Nagykőrösön la-kott.
- Neufeld Alice, Ármin, Bernhart, Mar-cel és Armand.
- Neufeld Katalin, szül. 1895., 1944-ben jött Budapestre.
- Reif Sándor, szül. 1881-ben, Párisból keresik; Reif Sándorné szintén.
- Reinitz Olga és férje, Miksa, Ungvá-ron tanítottak, onnan deportáltak őket.
- Retschid Marianna és Judit, buda-pesti lakosok.
- Sklós Irén, szül. 1897 Budapesien, Lausanneból keresik.
- Spitzer Johann, Adél, Ottó, Paul, bé-csi lakosok voltak.
- Steiner Richárd Pál, Bécsben bír-vo volt és deportáltak.
- Steiner Ferenc, osztrák Állampolgár, Altkölog Csepelre deportáltak.
- Svare Ignác, cseh Állampolgár, 1944-ben Jászberényben volt.
- Weiss Sándor dr., feleségével és gyer-mekeivel Belsenben volt. Genéből keresik.
- Wiesel Jenő, szül. 1914., Mezőcsát-on, Lyonból keresik.

Intenzív zsidó kulturélet Kaposváron

Örök felismerés, hogy nagy külső és belső katasztrófák után egyének, népek, nemzetek min-denkor a szellem világába me-nekülnek és erkölcsi eszményeik felé fordulva mentik át magu-kat a jövőbe.

Ezt a zsidóságra fokozott mértékben álló történeti igaz-ságot vitte és viszi át a gyakor-latba a csonkjából új fizikai és szellemi életre elevenedett ka-posvári zsidóság, amely vallás-közösségi életét az idők paran-csolla követelményeknek meg-felelően igazabb zsidó szellem-mel és pozitívabb zsidó élettel akarja kitölteni. Ennek jegyében alakult ujjá a dr. Lövi László orvos előjáró vezetése és irányítása alatt álló hitközségi kulturális szakosztály, mely gazdag programcikküzéssel kezdte meg decemberben cik-lussorozatot. Dr. Lövi elnök mely, vallási kulturával átszőtt lelkes megnyitójában a zsidó irodalom, a zsidó történettudo-mány és az egyetemes zsidó kultúra hatalmas lélekformáló és lélekmeztartó erejét és hatá-sát fejtegette és kérte hittest-véreit, hogy intenzíven kapcsolódjanak bele a hitközségi kul-turéletbe.

Dr. Goitein Gábor hitközségi ügyész tartotta meg ezután „lő-adását. „Pábeszed az Uristen-nel” című tartalmas és szelle-mes eszmei elmefuttatásában kimutatta, hogy a világegyetem márványtömbjén az Isten örök-ké élő alakját kifáragó bibliai zsidó lélek vallási tanuiban, szent könyveiben szinte az élet-nek minden rezdülését mindig az egyetemessel, a végtelennel, magával az Istennel hozza ösz-szefüggésbe.

Ezután Antl Ödön hitközségi elnök „Aktuális zsidó problé-mák” címmel tartott előadást. Ismertette a zsidóságot érintő kormányrendeleteket, a kor-mányhatóságokkal való tárgya-lásait és az alakulóban lévő Zsidó Alap szervezetét és ren-deltetését. Zárszavaiban fel-hívta testvéreit a zsidóság ügyé mellett hűséges kitartásra és személyes jegyzéssel elindította az elpusztult kaposvári zsidóság emlékét megőrzítő műemlék-alap gyűjtését.

Gy. Z.

KERESSEM FIVÉREMET,

Rosenberg József Ferenc-et

(szül. 1920 aug. 6. Magyarkezi, anyja Endler Teréz), alát Mar-calliból IV/1-es meztiszandál 1942 november 13-án vittek el. Utoljára Flossenburgen egész-ségesen látták. Minden érteklőst nagyon hálással fogad Hermelin szörmeszalon, IV., Mária Valéria-utca 7. Telefon 180-427.

A Kuria újabb kedvező döntése zsidó ingóságok ügyében

A Kuria P. VI. 730/1946 számú ítélete, amelyről alább lesz szó, talán nem is annyira tartalma miatt érdemes a megemlékezésre, hanem figyelemreméltó azért, mert mutatja, mennyire tévesen fogják fel egyes hatóságok a legtermészetesebb jogszabályokat is és milyen nagymértékben van szükség egyrészt a rendeleti szabályozásra, másrészt a legfelsőbb bíróság irányító döntéseire.

Egy szarvasi zsidó kereskedő illetélen a pénzügyi hatóság 1944 szeptemberében „árverési” tartott és ezen az árverésen az egyik vevő egy szilbundát és 3 törülközőt szerzett meg. A zsidó kereskedő pert indított ezeknek az ingóknak kiadása iránt és ezt a pert — csodálattosképpen — úgy a szarvasi járási bíróság, mint a gyulai törvényszék előtt is elvesztette. A törvényszék az elutasító ítéletet avval indokolja, hogy a vevő a szilbundát és törülközőket nyílt piacon közpénzért vette, tehát jótudatának számítt és így hivatalosan a kereskedelmi törvény 259. §-ának, amely szerint ő tulajdoni szerző, a korábban fennálló tulajdonjog pedig megszűnik. Ennek az álláspontnak nem állta útját a törvényszék felfogása szerint az sem, hogy abban az üzletben, ahol a vevő vásárolt, akkor nem a kereskedő, hanem a pénzügyi hatóság végezte az eladást, mert a törvényszék felfogása szerint a pénzügyi hatóság ilyenkor a kereskedő helyébe lép.

En az ítélet több okból helytelen. Helytelen mindenképp azért, mert hiszen a közfelfogás, mint a törvényes rendelkezések, valamint az állampolgári jogokat sértő, nem tartotta jogosnak és erkölcsösnek a zsidó vagyonok elkobását és annak a volt tulajdonos kárára történő eladását. Ismeretük a Kurianak egy korábbi ügyben hozott P. III. 388/1946. számú ítéletét, amely ezt az elvet kétséget nem tűrő határozottsággal kimondja. De helytelen volt a törvényszék döntése azért is, mert figyelmen kívül hagyta a nemrégiben megjelent 300/1946. M. E. számú rendeletet, amely az elvesztett zsidó ingóságok kérdéséről szabályozta és a visszadási kötelezettséget feltétlenül tette, függetlenül tehát azt a birtokos állítólagos jóhiszeműségétől, sőt — szemben az üzleti ingóságokra vonatkozó 7500/1946. M. E. sz. rendelettel — attól is, hogy az ingóság birtokosa adóit-e vagy sem ellenértéket. A rendelet szerint a visszakövetelési jog minden további feltétel nélkül fennáll azzal szemben, aki az ingóság birtokába, akár hatóság közbenjárásával is, első szerzőként jutott. A törvényszék számára az

egyetlen mentés ennek a rendeletnek a mellőzése miatt talán csak az lehet, hogy a rendelet az ítélet hozatalát néhány nappal megelőzőben jelent meg és így az akkori postaviszonyok mellett a hivatalos lap még nem érkezett le Gyulára.

Ily előzmények után került az ügy a Kuria elé, amely a törvényszék ítéletét megváltoztatta és az ingó birtokosát a szilbunda kiadására kötelezte, viszont a 3 törülközőre nézve fennforogni látta a rendeletben előírt kivételes eseteket és ezért azokat a birtokosnak hagyta meg. A birtokos ugyan a szilbundára nézve is azt az álláspontot kívánta érvényesíteni, hogy az életszükségleti tárgy, amelyre a háborús események következtében rá volt utalva. A Kuria azonban ezt az álláspontot nem tette magáévá, mert a szilbundát fényűzési cikknek minősítette. Elutasította a Kuria az alperest avval az igényével is, amely az ingók vételére gyújtott kiíratott összeg megtérítésére irányult. Ez az igény ugyanis csak akkor volna jogosult, ha az ingók ellenértéke a felperes — az adott esetben a zsidó kereskedő — kezéhez folyt volna be, ami azonban az adott esetben nem forog fenn.

OROSZ FOGSÁGBÓL HAZATÉRTEK!

Ki tud forjennről,

Dr. Bácskai Sándor orvosról

Ki 1944 nyarán esett fogságba Lengyelországban. Szíves értesítést kér Dr. Bácskai Sándorné, Szeged, Margit-utca 12.

Keressük 3 fiunkat

Adler Endre musz.

szül. 1919 november 19., Budapest. 1943 nyarán Szentkirályszabadjáról Bórbá, onnan 1945 február végén állítólag a buchwaldi kórházba került. Azóta semmi hír róla.

Adler György musz.

szül. 1919 augusztus 19., Budapest, és

Adler Károly musz.

szül. 1923 május 18., Budapest. Mindkettőjüket együtt az Albrecht laktanyából 1944 december másodikán a józsefvárosi pályaudvarról Buchenwaldba, onnan 1945 február végén állítólag Bergen-Belsenbe vitték. Azóta semmi hír róluk.

Könyörgünk, kérve-kérjük mindazokat, kik bármit tudnak róluk, értesítsék a kétségbeesett szülőket. Budapest, VI., Kőrös-utca 44.

A zsidóság keresőinek és eltartottjainak aránya Európában

Az elmúlt korszakban igen gyakran hangzott el az a vád a zsidóság ellen, hogy a kereső foglalkozásokban számarányán túl részesedik és hogy a nem-zsidó lakosságot kereső foglal-

kozásából kiszorítja. Nézzünk szembe ezzel a váddal és kísérjük meg azt a statisztikai adatok tükrében megvizsgálni. Az adatok Budapestre vonatkoznak

Idő- pont	100 keresőre eső eltartottak száma				% eltérés
	össz.	nemzsidó	zsidó	zsidó	
népesség nél					
tényleges				kiszámított	
1910	78	69	113	121	+ 5.2%
1920	80	84	108	106	- 2%
1930	75	78	80	94	+ 9%
1940	—	—	89	89	

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a zsidó népesség három népszámlálási időpontban 100 keresőre nagyobb számú eltartottal jelentkezik, mint az össz-népesség és ez a különbség még inkább nagyobbodik, ha a nem-zsidó népesség adataival hasonlítjuk össze. Ez annyit jelent, hogy a zsidóság a feltüntetett időpontokban kevesebb keresővel bírt, mint amennyi számarányának megfelelő volna. A hangzottak vád tehát ebben a vonatkozásban nem volt helytálló.

A nem-zsidó népesség és zsidó népesség arányszámainak összehasonlításából azonban az is kitűnik, hogy a zsidóság arányszáma 1920-ban és 1930-ban, 1910-hez viszonyítva értékekben fokozatosan közeledik a nem-zsidó népesség arányszámához. Mivel az 1941. évi zsidó vonatkozású statisztikai adatok az ostrom alatt megsemmisültek, nyitott kérdés marad, hogy továbbra is fennállt-e az arányszámokhoz az egymáshoz való közeledése. Az össz-népességre nézve ismerjük az 1941-es adatot: 100 keresőre 65 eltartott jutott. Ez a szám azonban oly alacsony, hogy nincs meg a valószínűsége annak, hogy a zsidóságra vonatkozó arányszám ezt elérte, vagy éppen alája került volna.

Az arányszámokhoz az az egymáshoz való közeledése egyébként azt jelentette, hogy a zsidóságon belül olyan átalakulási folyamat indult meg, mely azt eredményezhette volna, hogy idővel számarányának megfelelően részesedjen a kereső foglalkozásokban. Ezt a folyamatot jellemezték azután úgy, hogy a zsidóság a nem-zsidó lakosságot a kereső foglalkozásokból kiszorítja.

Felmerül még az a kérdés, hogy mi okozta a zsidóság ilyen arányú átalakulását. Az okot megtaláljuk azokban a rendszabályokban, melyeket 1919-től kezdve hoztak a zsidóság ellen avval a céllal, hogy a kereső foglalkozásokból kiszorítsák és elszegényesítsék. Ezeknek a rendszabályoknak hatásai nagyjából a következő irányokban mutatkoztak.

1. A nagyobb jövedelmű kereseti lehetőségekből kiszorított zsidóság életszínvonalának súlygyegetésre úgy reagált, hogy el-

tartottjainak egy részét kereső foglalkozást vállalt és így növelte a keresők számát.

2. Az egyetemi tanulmányt lehetőségtől eleső fiatalabb korosztályok körében léptek be a keresők közé, mint 1919 előtt.

3. A zsidóság az ellene hozott rendszabályok következtében utódai boldogulását nem látta biztosítottának, ezért természetes szaporodása erős mértékben csökkent és meggyorsult előre-gedési folyamata, azaz az idősebb korcsoportokhoz tartozók arányszáma növekedett a fiatalabb korcsoportok rovására. Így tehát az előregedés következtében az idősebb, kereső korcsoportok aránya és száma éppen a hozott rendszabályok következtében növekedett meg. Ez utóbbi ok a legfontosabb és ennek igazolása statisztikai adatok alapján is lehetséges.

Az igazolás levezetéséhez ismerni kellene a figyelembe vett népszámlálási időpontokhoz a keresők és eltartottak korcsoportok szerinti megoszlását. Ilyen irányú statisztikai feldolgozás azonban csak a Zsidó Világkongresszus Statisztikai Osztályának 1945. évi összeírásából származó 62.710 adata alapján készült. Ebből a feldolgozásból megállapítható, hogy 1945-ben 0—15 éves korig kereső nem volt, a 15—60 éves korcsoportnak 63%-a, a 60 éven felüli korcsoportnak 43%-a volt kereső. E két százalékszám az az előregedési folyamatot reprezentáló korcsoportok adatai segítségével ki lehet számítani a három népszámlálási időpontra a keresők és eltartottak számarányát. Mivel az így kiszámított arányszámok — mint az a táblázatból kitűnik — nem térnek el lényegesen a tényleges arányszámoktól, igazoltnak vehető, hogy a zsidóságnak a kereső foglalkozásokban történt fokozatos felfejlődése nyilvánorészt a folyamatot megakadályozni kívánó rendszabályok által kiváltott előregedési folyamatnak következménye volt.

A kiszámított arányszám a tényleges arányszámotól 1910-ben +5.2%-kal, 1920-ban -2%-kal és 1930-ban +9%-kal tér el és arra utal, hogy 1945-ben a keresők százaléka kevesebb volt mint 1910-ben és 1930-ban, de több, mint 1920-ban.

SÁNDOR VILMOS

A szabadság ára

Ez a címe annak a filmnek, amely a dán hazafiaknak a német elnyomókkal szemben való életveszélyekkel teli ellenállását mutatja be. Ezt a kis országot épp úgy végigtörte a horogkeresztes csizma, mint a többit, amelyet a feneketlen élvágyú hitleri armány magának kiszemelt. Mi a szabadság ára? Mindig emberfeletti küzdelem az elnyomás ellen, tengernyi vér, kimondhatatlanul sok szenvedés és a szent ügynek mindent alárendelő önfeláldozás. Ezt az árat a dánok alaposan meg is fizetik. De megnyerik vele magát a szabadságot, a világ szimpátiáját, elismerését és megbecsülését, meg azt a nyugodt hitet, hogy testük és lelkük erejével, minden idegszálukkal és javukkal, valósággal tíz körömmel harcoltak a horogkereszt embertelen uralma ellen a teljes megzabadulásért. A film, amely vetekszik a legjobb francia alkotásokkal bővelkedik a megrázó részletekben. Az ellenállás abban a pillanatban megkezdődik, amint a megszállók brutalizálják a békés országot, amelynek egyébként szelíd tónusú és leányai közül sokan orosz-lánokká nőnek a hősiességben.

A nappal mérnökök, technikusok, papok, tisztviselők, tehát békés munkájukat látszólag zavartalanul végzik, éjjel titkos nyomdákban buzdító és harca serkentő lapot adnak ki, „fogadják” a sötétség leple alatt leereszkedő ejtőernyősöket, megfelelő helyre szállítják a repülőgépről ledobott robbanóanyagot, levegőbe röptetnek a német hadigépezetek dolgozó gyárakat. Általában mindenütt ott vannak, ahol szükség van a segítségre, a harc tüzeinek élesztésére. Közben persze rengeleg veszteség éri a szerteágazó és az örvényes ellenállási szervezet tagjait, elhullanak legjobbjai, de nem engednek. Ahogy áruháztól (mert, hát ez is van) vagy a gyűlölt német kivégzősortól elhullik egyikük-másikuk, már az élre ugrik a friss és új erő, hogy a lánc egy pillanatra se szakadjon meg. Paul Reschard, aki lenyűgöző és megrendítő hidegvérrel játsza végig a keserves főszerepet, a csodával határos módon menekül meg a haláltól Társai gondoskodnak arról, hogy Svédországba jusson, ahol menedéket adtak a furia ellen fellépő testvérharcosoknak és ahol már várja a küzdelemben és a küzdelem megértésében hűséges társa: a szerelme. Csak egyetlen képet idézünk, mint örökké felejthetlent — holott a filmnek csaknem minden kockája az — a kivallatást. Ezt a vergődő, könnyes ábrázatot vessék örökké az emlékeztetőbe a szimpatizánsok, de azok is, akik érezték a német barbárok veszedelmes közelségét!

A feliratok tökéletesen kifejezőek. Hibátlan szépségű mondatokkal írta Radó István. „A szabadság ára”-t csütörtök este 8-tól a Scala játssza. (gy.)

Hírek oroszországi munkaszolgálatosokról

Utban vannak Oroszországból

Hovits Jakab, szatmári lakos. | Singer Ernő, nagyrábai lakos.
Katona István, szolnoki lakos.

A DEGOB inf. osztálya közlése szerint nevezettek jelenleg Csernovitzban tartózkodnak, de rövidesen hazajönnek.

Rusztava Tiflisz mellett 183/3 tartózkodó munkaszolgálatosok névjegyzéke

Perlmutter Béla, Salgótarján.
Reiner Róbert, Bpest, 1922.
Rózsa Imre, Kiskőrös.
Róth Ferenc, Svalen, Csehszlovákia.
Simonovits Sámuel, Szaplonca.
Spitzer László, Tamási.
Stern Hers.
Stein Manó, Szászrégen, 1913.
Strulovits Nándor, Busyakháza.

Strasser József, Szekszárd.
Tischer Béla, Salgótarján, 1926.
Vigdorovits Ernő, Káta.
Wolberg Bernát, Hajdúhadház, 1923.
Wolf Pál, Bonyhád.
Winkler Dező, Dombóvár.
Weisz Sándor, Dunaföldvár.
Weisz Alfréd, Bpest.
Wetzler András, Vámosmikola, 1926.

Moszkva 27/1 számú lágerben tartózkodó munkaszolgálatosok névjegyzéke

Guttmann Fülöp, máramaros-szigeti lakos, kántor.
Havas László, budapesti lakos, autófuvározó.
Klein Gusztáv, törökszentmiklósi lakos, borkereskedő.
Losonczy János, budapesti lakos, közzgazdász.
Matézer János, budapesti la-

kos, m. tisztviselő.
Dr. Radnai orvos, budapesti lakos, Népszínház-u.
Róth József, budapesti lakos, biztosítási tisztviselő.
Weizkorn Miklós, debreceni lakos, kereskedő.
Windt Sándor, tarcali lakos, marhakereskedő.

A Magyarországi Zsidók Deportáltakat gondozó Országos Bizottsága információs osztálya (Budapest, Bethlen-tér 2.) közlése szerint a fentiek jól vannak, egészségesek.

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete Női Osztálya

csütörtökön, január hó 2-án kulturdélutánt rendezett Andrássy-ut 81. sz. alatti helyiségében. Dr. Baracs Marcelné visszapillantva az elmúlt évre, rámutatott az új évből elvégzendő női munka fontosságára. Dr. Szemere Samu azokról az életeszínnyekről beszélt, amelyekért az eljövendő jobb és emberségesebb világ érdekében küzdeni kell. Demény Éva szavata után dr. Goldberg Lajos a lélektani kutatás fiatal tudósa tartott előadást a gyermek lelkéről a csecsemőkortól az ifjúság serdüléséig. Lebilincselően érdekes mondanivalói sok tanulsággal szolgáltak a jelenlévőknek. Befejezőül Szilas Frida, az ismert költőnő mondta el néhány gyermekversét igen nagy sikerrel.

A női osztály következő kulturdélutánja január hó 16-án lesz.

Utcai butorozott szoba

Iráni részére kiadó V., Salgó-utca tizenhét, II. em., 10.

KÉTSZEMÉLYES kisebb háztartásom vezetésére

megbízható nő 6 t. kereset, azonnali beépítésre. „Csaldát” jelölge Blau Irdetűbe, Hegedűs Sándor-utca 18.

A Páva-utcai körzet munkája

A körzet területén működő iskolák zsidó tanuló ifjúsága, jól sikerült Chanuka-ünnepélyt rendezett dr. Rosenblum Manóné hittanárnök vezetése mellett. A körzetben egyébként is igen élénk zsidó kulturális, vallási és karitatív tevékenység folyik. Az előjáróság Kunstädter Vilmos elnökkel és Rochlitz Márton vezető templomi előjáróval az élén különös gondnal törekszik az istentiszteletet látogatottságának emelésére és a körzeti zsidóság közösségörzésének fejlesztésére. Ezt a célt szolgálják a szombat délutáni Sólus Szendausz rendezések is, amelyeken dr. Rosenblum Manó körzeti rabbi írásmagyarázatot tart a heti szakasszal kapcsolatosan. Ez a vallási intézmény külsőségeiben is igen nívós és izléses s a Nőegylet tagjainak áldozatosságát dicséri, akik nagyszerű karitatív munkájuk mellett állandóan résztvesznek a vallási munkában is, így a Sólus Szendausz megrendezésében is.

Magányos ur keres jobb női kisebb háztartásához

„Jól fizető” jelölge Tenzer Irde-lobe, Szervita-tér.

Mit hoz Önnek 1947?

Hírreves asztrológus lelejtja Önnek hónapról-hónapra és hónapos bontásokkal látja el mérsékelt díjazással.

Alberti asztrológus

V., Visegrádi-utca 23., földszint 4. Fogad egész nap.

Triton-mustár világhírű

Gyártja:

TIVOLI KONZERVGYÁR KFT.
Budapest, XIV., Ilka-utca 34.
Telefon: 121-163.

Székel Emil ékeskerész 26

brilláns, ékezet, aranyat, ezüstöt, órákat legdrágábban vesz.

Férfiruhákért,

szmokingért, fehérneműért, szőnyegért, zsigolygért, egész háztartásiért legolcsóbb áron.

GRÜN, saját üzletom

Népszínház-utca 26. Hívásra jön.
Telefon: 135-992

TALESZ, T'FILIN

mezuzá, ekezet és héber könyvek VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS. Járuléktalan készíttetés vállalkozás. UNGAR MÓR, Király-utca 17., kapu alatt vagy I. emelet 4.

MINDENFÉLE

SZÖNYEG

vétel-eladás, UNGAR, Király-u. 26. és Rákóczi-ut 42.

Ingenieur Maurice Weiss

a resicai vasutak volt inspektora, előbb anatól, később bukaresti (Str. Vasile Alexandridi 2.) lakos

rokonait kérjük

hogy a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájában, VII., Szap-utca 12 II em. 17 sz. alatt mielőbb jelentkezzenek

Uj kézikocsit

külföldi? Bajnok-utca 34.

Örökbefogadnék

2 év körüli országes

izr. leánygyermeket

„Biztosított jövő” jelölge Boroshegyi András-ut 54.

„Si pachad pachadti vajetajjoni” amittól rettegtem, bizonyossá vált.

Hellinger Henrik

budapesti órásmester 1946 január 1-én a Dunaparton gyilkosok által megölt, Városi Kivánságszolgálati kérem barátait, emlékeztetnek rá.

Hellinger Henrikné.

Egyedülálló

vallásos, 60 éves özvegy, remek házasasszony, kedves, kellemes, vallásos jobb iparoshoz vagy kereskedőhöz

férjhezmenne

„Helyen és esig” jellegre a kiadónak.

35 ÉVES, csinos ÜCSÉM részére jó módú urilányt

házasság céljából

keresek „Orvosi műszerész” jellegre Boroshoz, Andrásy-ut 54.

Nősiúne

50 éves vidéki kereskedő

rendezett anyagiakkal, hozzá hasonló életűs ragaszkodását sok jószágos és szeretettel viszonyozná. „Tisztelet” jellegre a kiadóba.

Amerikai megbízásból

Szigorúan ortodox családból NŐSIÚNE 33 éves New Yorkba beérkezett kereskedő. Bővebbet: IX. Ráday-utca 15. I. 14.

27 éves

érett, szilárd önálló iparos

megnősülne

keres hozzáillő, lehetőleg szintén önálló nőt. „Ne legyen magas” jellegre a kiadóba.

A VAC HIREI

— Asztaltentőz játékosok január 6-án Pécs város bajnokságáért rendezett versenyen vettek nagy sikert. A 10 tagú versenyzőcsapatot Dukler József szakosztályvezető, a Szövetség Válogató Bizottságának tagja kísérte.

— Kaszárkló bajnokság őszi fordulójának utolsó mérkőzésén az előcsapat a Nemzeti Bajnokság első osztályában az eddig veretlen MAFK csapatával került szembe. Szoros küzdelem után a VAC kitért a játékkal 25:23 arányban megnyerve ezt a mérkőzést is. A többszörös közönség teltháza ünnepelte a győztes együttest. A győzelem megszerzésében döntő szerepe volt a következőknek: Benedek Péter, Deutsch Endre, Dückstein Andor, Felkai Andor, Krausz Endre, Kúpfler György, Pajor Iván, Szőke György.

— A tornaszakszabály a VAC 40 éves fennállását jubileumi torna- és sportnapra rendezésével teszi emlékeztető. Ennek előkészítése már a szakszabályokban megkezdődött. A férfitornászok kiképzésében Gábor (Grünfeld) József, a magyar olimpiai tornászkeret tagja vezérkodik.

— A labdarúgó játékosok befejezték a bajnoki szezon. A téli szünetet a tornaszabályok rendszeresen végzett képző és előkészítő tréninggel használják.

— A közgyűlést előkészítő választmány mást január 9-én, csütörtökön délután 6 órakor a club központi helyiségében (VII., Erzsébet-körút 26. I. em.) tartjuk.

Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (órájavító) VII. Wesselenyi-ut. 8. a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész
TÉTEL: Tel.: 422-345, ELADASI

A jelíges hirdetések feladóinak figyelmébe!

1. A jelíges hirdetésekre beküldött válaszleveleket az Uj Élet kiadóhivatala csakis a hirdetési nyugta felmutatása ellenében adja ki.

2. A beküldött jelíges levelekre válaszleveleket nem fogad el, ezért a jelíges levelek írói adják meg saját címüket a beküldött levelekben.

Menyasszonyi

ruha, koszorú, lájól és belépő

kölcsonzása

vidékre is. Myrtus-szalon, VII., Nagydiófa-utca 13.

Goldné

a zsidó örökösök legmegbízhatóbb házasságközvetítője
VII., Alsóerdő 8. földszint 2.
Telefon: 225-430

Vidéki

50 éves kereskedő és gazdálkodó

feleségül venne

talált életet kedvelő, fiatalabb, szép, intelligens, 43-44 éves, „Falsú ott-hoz” jellegre.

KIMONDOTTAN JÓMEGJELENESÜ, lakással és tisztelettel rendelkező URIASSZONY 30-40 éves, anyagiilag jól felszerelt, feltétlenül unalmas

élettársat

keres. „Szilárd” jellegre.

PELTÜNÖN SZÉP, intelligens, ügyes, ügykező, 27 éves, vallásos, szép, gyönyörű, anyagiilag jól felszerelt, feltétlenül unalmas

férjhezmenne

hozzáillő, existenciával bíró, intelligens uriemberhez. „Boldog élet-társ” jellegre a kiadóba.

VIDÉKI VÁROSBAN LAKÓ 27 éves, önálló textil- és divatárkereskedő, szép nagy üzlettel, ismeretség hányában ezúton keresi

hozzáillő élettársát

csinos, egyen urilány személyében. Közvetlen hozzatartozókból vagy saját részletes leveleket „Tisztelet” jellegre a kiadóba kérek.

Amerikába vinne

40-42 éves DOKTOR-RABBIT intelligens árvalány. Választ „Élet-társ” jellegre a kiadóba.

Ingatlanl, főbérleti lakással rendelkező, középkorú csinos URIASSZONY

férjhezmenne

jómegejelenésű, lehetőleg diplomás urhoz, 60-ig. Jellege „Hátha sikerül”.

Minden információt kibíró, intelligens, jómegejelenésű, 37 éves kereskedőiparos

magnősülne vagy benősülne

„Igazi férjanyag” jellegre a kiadóba.

Társaságban legdiszkrétebb házasság-közvetítő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

58 éves

önálló kereskedő

vagyok, mindig munkásszorgalmas voltam, elterjedtek kedvesség, készség, családomat. Ismeretség kiadásban ezúton szeretnék magamnak

feleséget találni.

Minden információt kibíró, egészséges, jómodorú, szilárd életű ember vagyok. Keresek egy hozzáillő, 45-55 éves, szép, egészséges, közép-temető, jóléti igazi házasságot. Lehet szegény is, csak ipara és nagyobb egy szoba komfortos berendezéssel legyen. Lehet vidéki is. Kalandra ne írjanak. Kizárólag arcképes ajánlatot, amit becsület-szóra visszaválaszolok. „Sárgacikk” jellegre a kiadóba.

Benősülne

egyszerűsített, 56 ÉVES KERESKEDŐ, 2 szobás főbérleti lakással. 40 éves, főbérleti urilány ismeretség keresi, aki nem csupán az anyagiakat, hanem egy hűséges férjet, kellemes élet- és munkatársat szeretne. „Boldog otthon” jellegre a kiadóba.

INTELLIGENS, csinos, 34 éves ÖZVEGY, gyermekeket, szigorúan ortodox, jól felszerelt rokonom részére keresek intelligens, „Ben Tájra”, existenciával bíró

férjet

„Ideális feleség” jellegre a kiadóba.

Már sok szerencsés boldog házasságot

hozott létre diszkréten MELYTÖNÉ, Budapest, IX., Erkel-utca 4. II. 10. Hétköznap 4-6-ig fogad. Válaszboríték, Kitért benőstések.

39 ÉVES, JÓLOZICIONÁLT, jómegejelenésű, egyedülmaradt

doktor magnősülne.

Elvett jó-zsidó családnak, korban hozzáillő, csinos, intelligens feleség. Csak teljes című levélre válaszolok. „Abszolút tisztesség” jellegre a kiadóba tessék írni.

HÜSEGES, MEGÉRTŐ

élettársat keres

foglalkozással bíró, kimondottan jómegejelenésű özvegy urilány, saját lakással rendelkező, anyagiilag jól felszerelt, feltétlenül unalmas személyében. „Hüség élet-társ” jellegre.

Megnősülne

nagyobb városba, benősülne depörtálisan családját vesztett önálló, 48 éves órák-ékszerész. Vallásos, intelligens urilányt keresek 30-40 éves, körültekintő leírásával „Uj élet” jellegre leveleket a kiadóhivatala továbbít.

A zsinagóga naptára

Január 9, csütörtök: Tóváros 17, péntek: 18, szombat: 19, vasárnap: 20, hétfő: 21, keddi: 22, szerda: 23 csütörtök: 24. Szombaton, január 11-én beteszidra: Sömausz, háftóra: Jósaja XXVII, 6-XXVIII, 13 és XXIX, 22-23.

Imaidők:

Ima-házak	Péntek este	Szombat				Hétfő nap	
		reggel	dé	d u	este	reggel	este
Dohány	1/5	7:15	10:15	5:10	7:15	7:15	7:15
Rumbach	1/5	7:10	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Bethlen	1/5	7:10	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Csáky	1/5	7:10	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Dózsa	1/5	7:10	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Nagyfuv.	1/5	8:—	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Páva	1/5	9:—	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Zugló	1/5	7:10	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Fiúvárh.	1/5	7:10	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15
Leányvár.	1/5	7:10	4:10	7:15	7:15	7:15	7:15

Péntek esti gyertyagyújtás: 4 óra 5 perckor.

A budai istentiszteletek ideje. Január 10-én, pénteken d u 4 órakor, január 11-én, szombaton d. e. 1/11 órakor, a II. Torockó-utca 6/b. szám alatti imaházban szombaton reggel 8 órakor. Január 11-én, szombaton délután 4 órakor Oneg Sabbat a III. Zsigmond-utca 49. szám alatti tanteremben. (Dr. Benoschovsky Hanna: „Korszellem és gyermekkor.”) Istentiszteletok heige. III. Zsigmond-ut. 49. XI. Bocskay-ut 37. II. Torockó-ut. 6/b. péntek esteként II. Fő-ut. 12. szám alatt.

Obudai templom: III. Zichy-utca 9. péntek és ünnep este 8 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

AMERIKAI BEUTAZÁSI ENGEDÉLY-lyel rendelkező, intelligens, jómegejelenésű leány

férjhezmenne

40-50-ig jobb iparoshoz, szintén affidavítva van. „Ut a boldogsághoz” jellegre a kiadóba.

Benősülne

49 éves egyedülálló, minden információt kibíró KERESKEDŐ, kiadóban. „Othonra vágyom” jellegre a kiadóba.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-ut. 12. — Telefon: 421-930. Kiadóhivatal: János:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Feladós szerkesztő és felelős kiadó: ROÓZ REZSŐ

Postafiókárképírási csekkok száma: 26.209. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszafizetjük nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műtérrel Rt. körkörös gépeim. Fel. nyomdavezető: Margittay Anna.